

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

TEMA:
JA, VI TROR PÅ SKABELSEN

4/2016

6
Skabelsestro i flere varianter

18
Er Gud evolutionist?

24
Guds fulde rustning

34
Mærker du Gud?

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 4/2016. Årgang 152
ISSN 0901-4802
Budskabet udkommer seks gange om året.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

iStockPhoto

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENTSPRISER

Papirudgave med fri netadgang: 300 kr.
(unge under 30: 170 kr.)
Kun netabonnement: 170 kr.
(unge under 30: 100 kr.)
Gaveabonnement: 170 kr. for papir-
udgave, 100 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660
dln@dln.dk
www.dln.dk

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke
nødvendigtvis redaktionens synspunkter,
men redaktionen er ved deres optagelse
ansvarlig for, at holdninger og syns-
punkter må kunne rummes inden for
det, som Luthersk Mission (LM) står for.

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

REDAKTØR

Ole Solgaard,
Enggårdsvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@dln.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen,
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Braüner,
stud.scient.pol., København,
a_brauner@hotmail.com

Henning Haahr Andersen,
professor i matematik, Aarhus
h.haahr.andersen@gmail.com

Inge Bøgel Lassen,
lærer, Aalborg
ibl@adslhome.dk

Per Westh Jensen,
cand.theol, København
peweje@gmail.com

Ruth Vatne Rasmussen,
hjemmegående, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

FORDYBELSE i bibelsk og luthersk tro

ANALYSE af tidens strømninger

INSPIRATION til kristent liv og mission

LEDER

- 04 Kæmp for den kristne tro!
Ole Solgaard

TEMA:**JA, VI TROR PÅ SKABELSEN**

- 06 Skabelsestro i flere varianter
Kristian Bánkuti Østergaard
- 9 Se, universets herre
- 10 Hvad siger skabelsesberetningen (ikke)?
Jens Ole Christensen
- 14 Naturvidenskab og skabelse
Peter Langborg Wejse
- 18 Er Gud evolutionist?
Sprint Aagaard Korsholm

HORISONT

- 22 Krop og værdi
- 23 Hvad bruger du fakta til i debatten?

FOR TROEN

- 24 Guds fulde rustning
Ditte Olsen
- 28 Jesus kommer igen i løbet af 25 år
Mads Dahl Mølgaard Madsen

ANDRE ARTIKLER

- 30 Jamen, Gud har da givet os en fri vilje ...!
Erik Kloster
- 34 Mærker du Gud?
Peter Techow

BOGER

- 37 Introduktion til Det Nye Testamente
- 38 Noget på hjerte

Enhver bibeltolkning, der ikke betragter Adam og Eva som konkrete historiske personer, kommer i modstrid med selve bærebjælken i Bibelens forståelse af frelseshistorien

LEDER

Kæmp for den kristne tro!

AF OLE SOLGAARD

Nedtoner vi gradvist vores mest "håbløse" holdninger, så vi om få år stiltiende accepterer det, som vi i går kaldte ubibelsk?

For nylig kom sognepræst Kathrine Lilleør med nogle tankevækkende ord i et interview, som bl.a. handlede om den historiske udvikling i kirkelivet i Danmark:

"Indre Mission er i dag blevet meget rundere. Nu går man ind for kvindelige præster og vielse af fraskilte. Jeg giver det 20 år, så er de også med på viselser af homoseksuelle" (Kristeligt Dagblad d. 16. april 2016).

Jeg skal ikke her kommentere på, hvor meget hold beskrivelsen har i virkeligheden hos specifikt Indre Mission. Derimod mener jeg, at den generelle mekanisme, hun peger på, er værd at reflektere over – for alle, der identificerer sig med bibel- og bekendelsestro kristendom.

Nedtoner vi gradvist de af vores holdninger, der for de fleste virker "håbløse", så vi om få år mere eller mindre accepterer det, som vi i går kaldte ubibelsk?

Det må vi (ikke) leve med ...

Vi har f.eks. råbt meget højt op om, at vielse af

homoseksuelle er ubibelsk. Men nu er ordningen indført i folkekirken, og det må vi så lære at leve med ...

Nej, det må vi aldrig lære at leve med! For det undergraver selve evangeliet om syndernes forladelse, idet synd legaliseres, og det ødelægger livet og troen for mennesker.

Men min fornemmelse er, at vi let fristes til stiltiende at acceptere den ubibelske lære og praksis. Vi bliver måske også selv usikre på, om vores egen argumentation er holdbar nok, og om vores holdning er kærlig nok. Den usikkerhed får i øvrigt medvind af tidsånden, der er modstander af færdige sandheder og klare etiske anvisninger.

Der er vist ingen tvivl om, at den klare afvisning af ordningen med kvindelige præster og vielse af fraskilte var mere udtalt blandt såkaldte bibel- og bekendelsestro personer, organisationer og uddannelsessteder for et par årtier siden, end den er i dag. Mon Lilleørs "profeti" går i opfyldelse med hensyn til vielse af homoseksuelle?

Det er sværere at stå imod udglidningen, når den kommer fra dem, vi er tæt knyttet til og forbundet med

Sådan smuldrer det for os

Jeg vil pege på nogle få elementer, som for mig at se spiller ind i tendensen til, at de bibelske begrundede standpunkter smuldrer for os:

En del valg- og frimenigheder er blevet til i protest mod den ubibelske udvikling i folkekirken. Men paradoksalt nok bliver man også i nogle af disse sammenhænge mere tolerant indadtil, er jeg bange for, når nogle af "vores egne" kommer med nye tanker, der ikke klinger evangelisk-luthersk, eller begynder at leve på en måde, der ikke er bibelsk.

Det er sværere at stå imod udglidningen, når den kommer fra dem, vi er tæt knyttet til og forbundet med – og når man måske tilmed lokalt selv vil definere og nyformulere rammerne. Det gælder dog ikke kun de nye menigheder.

Desuden har en del af os glemt begrundelsen for vores standpunkter og sløves dermed. De af os, der har meldt os ud af folkekirken, er dermed heller ikke længere på samme måde en kritisk røst indadtil i folkekirken.

Flere missionske folkekirkefolk overser i øvrigt det faktum, at præster, der accepterer homoseksuel praksis som kristelig, dermed i praksis forkynder noget, der slet ikke er et evangelium. Når hverdagen skal "fungere" inkl. diverse samarbejdsrelationer, glemmer man let de store ord om, at f.eks. synet på homoseksuelle vielser repræsenterer to forskellige religioner – for: "de siger og gør jo så meget andet godt," tænker man.

Endelig – og ikke mindst – er mange af os i disse år optaget af, at vi vil være kendt for noget "positivt" og ikke for alt det, vi siger nej til. Vi vil fokusere på at formidle det glade budskab og ikke bruge så meget tid på at sige nej.

Det er der meget sundt og godt i. Vi må være optaget af det, som Jesus har gjort for os, og i forlængelse deraf må vi række ud til vores medmennesker med evangeliet og næstekærlighe-

den. Ja.

Men på trods af de gode intentioner med det opbyggelige og missionale fokus, ligger der også i ønsket om at profilere sig på det "positive" en fristelse til at svigte kirkekampen – for at vinde anerkendelse i andres øjne eller for at forsøge at være Guds spindoktor.

Værd at kæmpe for – og imod

Derfor er det værd at tage formaningen fra Judas' Brev 3-4 til os: *"Mine kære, mens jeg nu er ivrigt optaget af at skrive til jer om vor fælles frelse, har jeg anset det for nødvendigt at skrive til jer og formane jer til at kæmpe for den tro, som én gang for alle er overdraget de hellige. For der har sneget sig nogle mennesker ind, som ... misbruger vor Guds nåde til tøjlesløshed ..."*

Jeg bemærker flere ting her:

Der er et sundt fokus og drive: kristendommens centrum, frelsen i Jesus.

Samtidig er det nødvendigt at kæmpe for at bevare og fastholde troens evigtgyldige indhold.

Det indebærer også en afstandtagen til etisk udglidning, der sniger sig ind i menigheden og undergraver troen.

Denne tilgang må også være mønsteret for os. Ellers står vi tilbage med en ligegyldig "kristendom", som ikke svarer til "den tro, som én gang for alle er overdraget de hellige".

Vi må ikke glemme, at Guds ord også i 2016 – trods modvind – er den sunde og livsbekræftende basis, som er værd at bygge på og leve efter. Vi må minde hinanden om det frigørende evangelium og dets forpligtende følger. Dermed holdes vi også opdateret på, hvad Guds vilje er i forhold til de mange spørgsmål, som tidsånden løbende udfordrer os på.

Kæmp for den tro, som én gang for alle er overdraget de hellige! Det betyder også, at der må kæmpes for, at Kathrine Lilleørs forudsigelse ikke går i opfyldelse. ■

Ole Solgaard

TEMA

Skabelsestro i flere varianter

AF KRISTIAN BÁNKUTI ØSTERGAARD

Der er forskellige bud på, hvordan vi sammenholder troen på Gud som altings skaber med de naturvidenskabelige iagttagelser.

**Kristian Bánkuti
Østergaard, f. 1974**

Cand.scient. i biologi og kemi
Lærer på Det kristne Gymnasium
detergodtatvide@gmail.com

Hvordan skal vi konkret opfatte skabelsen af universet og livet? Der er mange standpunkter i det spørgsmål. For at finde sit ståsted som kristen, må to ting være opfyldt: 1) troskab til Bibelen og 2) overensstemmelse med naturvidenskabelige facts.

Jeg vil i denne artikel skitsere nogle af de forskellige positioner, der findes blandt skabelses-troende.

Ungjords-kreationisme

Bevægelsen *ungjords-kreationisme* udspringer fra USA i 1960'erne og er funderet i stærke organisationer med et stort bagland. Der tales om "creation-evangelism", og de kristne rødder skjules ikke – tværtimod bruges de til at understrege vigtigheden af at engagere sig i skabelsesspørgsmålet.

Som navnet siger, står spørgsmålet om alder

(ung jord) centralt i bevidstheden. Ofte opfattes en accept af en jord af ældre dato som en glidebane mod evolution, og til sidst et tab af troen på Gud. Både livet på jorden, men også planeten og universet regnes som ungt i den klassiske kreationisme. Opfattelsen af at universet er ungt, under 10.000 år, deles ikke af andre opfattelser af skabelsen.

Aldersspørgsmålet besvares bibelsk, hvor "dagene" i skabelsesberetningen er 24 timer, og stamtavlerne i GT regnes som tilstrækkelige, når tiden fra skabelsen skal udregnes. Men det er absolut ikke kun bibelske argumenter, der anvendes, for ungjords-kreationisme er en del af "Scientific creationism", som ønsker at argumentere naturvidenskabeligt for skabelsen.

Ser vi på litteraturen fra de forskellige standpunkter, så er det min erfaring, at det er blandt ungjords-kreationisterne, der skrives mest

De, der går ind for teistisk evolution, betragter evolution som Guds måde at skabe på

konkret om naturvidenskab. Blandt de større ungjords-kreationistiske bevægelser er *Institute for Creation Research (ICR)* og *Answers in Genesis*.

Gap-teorien

Gap-teorien ligner ungjords-kreationismen, men her er jorden og universet af ældre dato, fordi der er et spring (engelsk: Gap) mellem det første vers i Bibelen: "I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden" og andet vers: "Jorden var dengang tomhed og øde, der var mørke over urdybet ...". Gap-teorien går helt tilbage til 1800-tallet.

Progressiv skabelse

Tilhængere af *progressiv skabelse* tror, at Gud har skabt nye komplette livsformer kontinuerligt igennem millioner af år. Der har været begivenheder, hvor der er skabt flere grundtyper eller "slags" dyr og planter. Organismerne har så levet og tilpasset sig igennem millioner af år. Dermed afviser man makroevolutionens udvikling af nye komplekse organismer, men man tror på, at Gud har skabt mikroevolutionens evne til at skabe variation ved naturlig selektion og mutationer.

Progressiv skabelse hører også til under *gammeljords-kreationismen*. Her accepterer man, at livets alder kan være op til 3,6 milliarder år, og at universet kan være knap 14 milliarder år, men der findes også opfattelser med en lang yngre alder.

I praksis betyder *progressiv skabelse*, at mennesket er beslægtet med aberne, og

alt liv stammer fra samme urform, men det er Gud, der har skabt livet.

Den indlysende fordel ved teorien er, at man ikke kommer i klammeri med den almene opfattelse af livets eller universets alder. Og det er fint i harmoni med videnskabens observationer af, at organismernes ofte ser ud til at komme ud af ingenting, og derefter lever næsten uændret igennem millioner af år.

Imod teorien vil mange angribe aldersspørgsmålet, men også den manglende fundering i Bibelen af tanken om Gud som den progressive skaber. Progressiv skabelse findes i organisationen *Reason to believe* (RTB), hvor fysikeren Hugh Ross er leder.

Intelligent design

Intelligent design er grundlæggende forskellig fra de foregående syn på skabelse, hvor Bibelens beretning om skabelse har været udgangspunktet. Intelligent Design (ID) tager derimod udgangspunkt i forskningsresultater. Ved at se på, hvor kompleks og sammensat naturen er designet, konkluderer man, at der står en designer bag.

Det er en analogislutning i stil med, at et ur er komplekst, og at der derfor må stå en urmager bag. Urmageren er designeren, men i ID vil og kan man ikke svare på, hvem designeren er, for det kan man ikke slutte sig til ved at observere noget som er designet.

Det åbner op for, at ikke kun kristne kan spille med. For eksempel ejes domænet www.intelligentdesign.dk af Hare Krish-

na, og de har været særdeles aktive i kampen for ID i Danmark de seneste 10 år. Men som kristen behøver vi ikke at frasiere os ID af den grund. Hvis vi vil pege på Gud som designeren, skal det dog være i tro – ID's arbejdsmetode kan ikke føre os hen til den konklusion. Men det er måske også i god tråd med Hebræerbrevet 11,3: "I tro fatter vi, at verden blev skabt ved Guds ord ..."

Hvornår skabelsen skete, giver ID ikke et bud på, og de fleste holder sig til de 3,6 mia. år for livet og knap 14 mia. år for universet. Om skabelsen skete ved én begivenhed eller ved et løbende design igennem tiden, er der forskellige holdninger til.

Michael Behe, som lancerede ID i 90'erne, regner desuden aber og mennesker som beslægtede, men ikke alle deler opfattelsen af fælles afstamning. ID er en opfattelse, som kan rumme mange tolkninger og synspunkter, men fælles er en afvisning af makroevolution ved en gradvis udvikling, fordi den evolutionære forklaring ikke kan levere svarene rent naturvidenskabeligt.

Ideen er ikke ny. Allerede i 1800-tallet gik Darwin rundt med William Paleys bog *Natural theology* i lommen. Paley præsenterede en meget klar intelligent design-tanke, og den tanke er formuleret mange gange i den ungjords-kreationistiske litteratur siden 1960'erne.

Teistisk evolution

De, der går ind for *teistisk evolution*, betragter evolution som Guds måde at skabe på. Synspunktet indebærer en fælles stamform til alt levende, og dermed også et familieforhold til aberne. Alderen er de

	Slægtskab med aberne	Skabelse af livet	Mikroevolution ved naturlig selektion og mutationer		Makroevolution ved naturlig selektion og mutationer	Jordens og universets alder	Tager udgangspunkt i Bibelen
Ungjord-kreationisme	Nej	Skabt direkte af Gud	Ja	Nej	Op til 10.000 år	Ja	
Gap-teorien					Gammel		
Progressiv skabelse	Ja, men de er skabt ud fra abers anatomi	Direkte skabelse + naturlig selektion. Fælles stamform til livet					
Intelligent design	Ja/Nej	Indgriben på et eller flere tidspunkter i fortiden				Nej	
Teistisk evolution	Ja	Livet er skabt og udviklet ved naturlige processer		Ja		Indirekte	
Evolution						Nej	

Når vi læser Bibelen, er det ikke tilfældigheder, Gud bruger, når han skaber

3,6 og 14 milliarder år, og udviklingen af alt levende er sket ved naturlig selektion og mutationer – også makroevolution.

Det er med andre ord meget svært at se, hvordan synspunktet adskiller sig fra, hvad vi læser i biologibøgerne. Francis Collins, som er tilhænger af teistisk evolution, skriver: ”Evolution er virkelig, men den var sat i gang af Gud”.

Collins er modstander af ID og endnu mere af kreationisme i alle former, og han ønsker en harmoni mellem naturvidenskaben og troen på Gud. Harmoni får han nu ikke, for ateismens ”ærkebiskop”, Richard Dawkins, mener, at teistisk evolution ”er et forsøg på at smugle Gud ind af bagdøren”.

Den videnskabelige kritik af teistisk evolution er skrevet i en mængde kreationistisk litteratur, og hovedanken mod ideen er skabelsesmetoden. Ifølge evolutionsteorien er tilfældige mutationer evolutionens motor, og det skal i sidste ende skrive de enorme mængder information, som alt

liv består af. Når vi læser Bibelen, er det ikke tilfældigheder, Gud bruger, når han skaber – og det taler imod teistisk evolution.

Hvad mener du selv?

Hvilken kasse passer du så ind i? Det er svært at begrænse sig til én kasse, for der vil ofte være elementer, man kan tilslutte sig, i flere kasser.

Selv begyndte jeg som ungjords-kreationist, men har igennem årene bevæget mig i retningen af Intelligent Design, fordi det har et naturvidenskabeligt udgangspunkt.

Men jeg har ikke sluppet kreationismen, for jeg deler dens tro på den skabende, bibelske Gud. Desuden er det også kreationisterne, der tør være naturvidenskabeligt konkrete (modsat ID), selvom man af og til gør sig til talsmand for nogle naturvidenskabelige svipsere.

Intelligent Design-opfattelsen kan jeg nå frem til igennem forskningen, men skabelsen må jeg tro.

FOTO: UNSPLASH.COM

Se, universets herre

Se, universets Herre
i rummets kongehal
med stjerner i sin krone
og kloder uden tal.
Dog er han her i støvet,
han kommer os så nær.
Han ser vor færd på jorden
og husker, hvem vi er.

Se, han som tændte lyset
i rummets kirkesal,
velsigner alt det skabte
fra Himlens katedral.
Og dog ser han i nåde
til jordens kælderdynd.
Han rækker sine hænder
mod os, som faldt i synd.

Se, han som skabte livet
i verdensrummets skød.
han hersker over altet
og over liv og død.
Og dog bor han i hjertet
hos sine børn på jord,
han skaber liv af døde
og frelser den, som tror.

TEMA

Hvad siger skabelsesberetningen (ikke)?

AF JENS OLE CHRISTENSEN

Vi vil forsøge at forstå Bibelens første to kapitler, der handler om skabelsen. Men hvad kan vi præcist udlede deraf? Hvad kan vi afvise på den baggrund? Og hvad kan vi ikke nødvendigvis udlede af teksten?

Der er et lighedspunkt mellem skabelsesberetningen og H.C. Andersens eventyr: Begge er på én gang så enkle, at et barn kan forstå dem, og så dybe, at en voksen kan grunde over dem hele livet og blive ved med at finde nyt.

Jeg har ikke tal på de gange, jeg har undervist om skabelsesberetningen – og syndefaldet – på KFS's ledertræningscenter, lejre, møderækker m.v. Og jeg tror, at jeg hver eneste gang lærte noget nyt. Meget ofte fordi en deltager gjorde mig opmærksom på en dimension i teksten. Af erfaring tilslutter jeg mig den amerikanske præst Francis Schaeffers ord: "Vil du vil vide, hvad det er at være menneske, så læs Første Mosebog 1-3 igen, igen og igen ..."

Hermed er der givet et meget vigtigt afsæt til kristen læsning af skabelsesberetningen: Den vil først og fremmest gøre os kloge på Gud, verden og os selv. Alt for mange kristne læser den først

og fremmest med blikket rettet på "problemerne" – skabelse og udvikling, en eller to skabelsesberetninger, verdensbillede m.v. – og går dermed glip af selve pointen. Derfor skal denne artikel begynde i det centrum.

Og ellers er ærindet at overveje, hvilke forståelser af skabelsesberetningen der er henholdsvis mulige og umulige, hvis man vil forholde sig bibeltro til teksten i Første Mosebog 1 og 2.

Hvad skabelsesberetningen slår fast

Det er i det nævnte centrum – det, vi kan lære om Gud, verden og os selv – at skabelsesberetningen er allermest klar. Og det er generelt en god idé at begynde i centrum og henvise periferien netop til ... periferien. Så i stedet for at læse skabelses- og syndefaldsberetningen problemfikeret, skal vi læse den budskabsfikeret. Og derfra tage højde for problemerne.

Der er en – og kun én – skaber

Gud nævnes faktisk 35 gange i kapitel 1. Og det er ikke noget tilfælde. Han er den absolutte hovedperson, som på forhånd har besluttet, hvad han vil, og så gør han det.

Det er en større sensation, end mange af nutidens bibellæsere gør sig klart! I den verden, hvor Mosebøgerne først blev læst, var de almindelige forestillinger, at mange guder havde deltaget – undertiden at guder havde kæmpet mod hinanden, og sejrherren havde så skabt verden af liget fra taberen.

For øvrigt er udviklingslæren her mere i familie med de andre skabelsesforestillinger end den bibelske: Der er også mange magter i spil, og de mest egnede vinder. Og man kan få det indtryk, at skabelsen bare skete, men ikke på forhånd var planlagt af en personlig vilje.

I Første Mosebog 1 og 2 er der en suveræn skaber, som skaber det hele. Når man læser teksten, får man i dens rytme en fornemmelse af, at det for skaberen har været en temmelig ordinær uge på kontoret. Ingen tegn på overanstrengelse.

Kapitel 1 giver *overblikket*, og kapitel 2 lader sig bedst forstå som et *nærbillede* af begivenheder – især – på sjette skabelsesdag og frem.

Han skaber af intet

Der var ikke noget før "begyndelsen", og ikke noget råmateriale. Som den eneste håndværker i universet skaber han selv sit råmateriale. Teksten beskriver altså den første skabelse og ikke Guds fortsatte skabelse af liv i verdenshistorien.

Der findes en række ord på hebraisk for skabelse. Flere af dem bruges i denne tekst. Et af dem er "bara". Det er et mærkeligt ord, for det optræder kun med Gud som subjekt og aldrig med angivelse af noget råmateriale.

Det er en nærliggende tanke, at det markerer netop denne *skabelse af intet*. I kapitel 1 finder vi det i vers 1 (da altet skabes), i vers 21 (dyreliv) og ikke mindre end tre gange i vers 27 (mennesket). Ind imellem bruges andre ord, som sender tanken i retning af *bearbejdelse af et materiale*, som allerede er der.

Der er altså en dynamik i skabelsen mellem

Det kan være vanskeligt at skelne, hvad der er billedtale, og hvad der skal forstås konkret

skabelse af intet og formning af det råmateriale, som allerede er der.

Han skaber ved ordet

En af de ting, der er med til at give beskrivelsen af skabelsesugen en fornemmelse af ophøjet ro, er gentagelserne. En af gentagelserne er: "Gud sagde ..."

Hermed gives et stikord til noget, der går gennem hele resten af Bibelen: Når Gud skaber – enten det er sol, måne og jordbær i den første skabelse, eller det er tro, tjenere eller en ny himmel og en ny jord senere i historien – så er hans arbejdsredskab Ordet. Gud arbejdsstil slås fast fra starten.

Han sætter mennesket i en særstilling i skaberværket

Når det handler om menneskets stilling i skaberværket, er der en dobbelthed. På den ene side er mennesket natur, og vi skabes på samme dag som dyrene (1,27ff) og formes af agerjorden (2,7). På den anden side er vi noget særligt – der siges "bara" tre gange, skabelsesdagens rolige rytme brydes, som om den evige bliver bevæget over det, han nu har gang i (1,27), og han puster sin egen ånde i agerjorden (2,7).

På den ene side er vi bare natur; på den anden side Guds aftryk – Guds billede – i verden. Med andre ord: Når naturvidenskaben påpeger, at vores biologi ligner dyrenes, er det ikke nogen overraskelse for en opmærksom læser af skabelsesberetningen. Når idéhistorien jager efter at definere mennesket som noget særligt, kommer det heller ikke bag på os.

Han skaber uden synd, smerte og død

Det er forholdsvis almindeligt blandt bibeltro at sige, at Gud skabte verden "fuldkommen". Meningen med det udtryk er god nok, men formuleringen upræcis. Det lyder nemlig, som om det

Jens Ole Christensen,
f. 1956

Sognepræst i Fredens-Nazaret
sogn
joc@km.dk

Der skal være lys!

Der var ikke noget før "begyndelsen", og ikke noget råmateriale. Som den eneste håndværker i universet skaber Gud selv sit råmateriale.

var en verden uden udviklingsmuligheder, hvilket både 1,28 og mange senere udsagn i Bibelen modsiger.

Men det var en verden, hvor en vigtig del af skabelsesrytmen er, at skaberen træder et skridt tilbage fra sit værk, ser på det og siger: "Det var godt ..." Det var nemlig uden synd, smerte og død. Alt det kommer først ind i verden med syndefaldet.

Den amerikanske bibelforsker Edward J. Young siger, at dette er helt enestående i Mellemøstens religionshistorie: Alle andre steder er ondskenen, lidelsen og døden en del af verdens oprindelige væsen. I Bibelen er det et fremmedlegeme.

Denne forskel har en kæmpe betydning for menneskesynet og synet på verden. Og for øvrigt handler hele resten af Bibelen og frelseshistorien om at genskabe den verden, hvor vi kan leve videre uden synd, smerte og død.

Her kommer det vigtigste – og helt uoverstigelige – problem, når det handler om at ville forene udviklingslære og bibelsk funderet skabelsestro. For udviklingslæren er døden og lidelsen og egoismen en del af selve skabelsens væsen; heri ligner den alle de hedenske religioner. Ud-

viklingen fra art til art kan kun ske ved, at de svage dør.

Men ifølge Bibelen kom døden først ind i verden ved ét menneske: Adam (Rom 5,12ff). Derfor kommer enhver bibeltolkning, der ikke betragter Adam og Eva som konkrete historiske personer også i modstrid med selve bærebjælken i Bibelens forståelse af frelseshistorien.

Nogle bibeltro kristne – der er optaget af at forene skabelsestro og udviklingslære – forstår dette med, at døden kom ind i verden ved syndefaldet, på den måde, at det alene handler om døden i menneskers liv og ikke i dyrenes.

Når jeg ikke finder denne forståelse tilfredsstillende, skyldes det en lang række indicier i Bibelen, som peger i en anden retning:

I den første kulturbefaling – den før syndefaldet – er det kun planterne, der er menneskets føde (1 Mos 1,29). I den anden kulturbefaling – efter syndfloden – er det også dyrene (1 Mos 9,3), og det forudsætter, at dyrene dræbes. Den nærliggende forklaring er, at syndefaldet er imellem.

Når Paulus beskriver, hvordan de kristne sukker efter Jesu genkomst og afslutningen på al lidelse, så nævner han i samme åndedræt, at naturen tager del i samme suk (Rom 8,22). Underforstået: lidelse i naturens verden kom først til med syndefaldet.

Når Jesus skal beskrive sin genkomst, taler han både i Matthæusevangeliet (19,28) og i Johannes' Åbenbaring (kap. 21-22) om naturens genoprettelse, ligesom Esajas nævner fredsslutning mellem dyrene og mellem dyr og mennesker. (Es 11,7ff):

Når genoprettelsen ikke isoleres til menneskene, så er det vanskeligt at forstå, hvis faldet gør det.

Tilbageskuende profeti

Et af de fascinerende træk ved den bibelske skabelsesberetning er, at den omhandler noget, ingen har set. Det har den i øvrigt til fælles med en anden genre: profetierne.

Dette træk fik professor Carl Fr. Wisløff til at foreslå, at vi forstår skabelsesberetningen som

en "tilbageskuende profeti".

I læsningen af profetitekster har vi ofte det problem, at det kan være vanskeligt at skelne, hvad der er billedtale, og hvad der skal forstås konkret. I den store profeti, der afslutter Bibelen – Johannes' Åbenbaring – er dette problem tydeligt.

Det er også i spil her og kalder os til at gå ydmygt frem. Både i vores egne tolkninger og i mødet med andres. I visse diskussioner om skabelsen kan det betale sig at bruge ordet "måske ...".

Generelt er det lettere at argumentere for, at Første Mosebog 2 er konkret ment, idet Adam og Eva her føjes ind i hele den efterfølgende slægtshistorie, som både Jesus og vi selv er en del af. Og der kan bedre argumenteres for symbolske træk i kapitel 1.

Kapitel 1 er ikke poesi, som en del profeti er; men med de mange rytmiske gentagelser kan man få fornemmelsen af en i ordets bedste forstand højstemt tekst, der leder tanken hen på symboler.

Og inden nogen dømmer dette til i sig selv at være et knæfald for udviklingslæren, skal jeg bemærke, at allerede kirkefaderen Augustin i 400-tallet regnede kapitel 1 for billedsprog.

Hvad vi *ikke* kan læse os til

Nuvel: Uanset hvor man lægger snittet mellem billedtale og konkrete ord, forekommer det mig, at der findes nogle konkretiseringer, som er overgreb på teksten.

Jordens alder

Det forekommer mig, at man er ude på dybt vand, hvis man vil bruge teksten til at sige noget om jordens alder. Også selv om man læser kapitel 1 meget konkret.

For det første beskriver vers 1 en "urskabelse" af universet, som sandsynligvis går forud for første skabelsesdag. Og vi aner ikke, hvor lang afstand, der var fra "begyndelsen" og til "det blev aften, og det blev morgen, første dag".

For det andet blev lyset skabt på den første dag; solen først på den fjerde. Dermed kan de tre første skabelsesdag godt være på 24 timer.

Vi ved det bare ikke.

For det tredje bruges der nogle udtryk om tredje skabelsesdag – "jorden skal grønnes" og "jorden frembragte grønt" – som kan pege i retning af, at det må have taget sin tid.

For det fjerde: Selv om man betragter den bibelske betegnelse for "dag" helt parallelt med den danske brug af ordet, så er en billedbrug af det ord mulig: "Dansk kirkeliv i dag" betyder altså ikke "dansk kirkeliv d. 12. august 2016".

Big Bang og mikroevolution

På lignende måde har jeg svært ved at se, at man kan føre en diskussion for eller imod Big Bang-teorien ud fra skabelsesberetningen. Hvis alle tilslutter sig Big Bang, bliver Bibelens hovedspørgsmål alligevel ubesvaret: "Hvem tændte lunten?"

Endelig er der ingen grund til at bruge Bibelens skabelsesberetning til at betvivle en mikroevolution efter skabelsen.

En vigtig slutbemærkning

Forholdet mellem bibeltolkning og naturvidenskab har været anstrengt. Og jævnfør det jeg skrev om dødens rolle: Ikke uden grund!

Men jeg tror, det er vigtigt, at vi bibeltolkere lader naturvidenskab være naturvidenskab. Dermed mener jeg, at naturvidenskabsfolk skal have lov til at føre deres diskussioner og fremsætte deres hypoteser. Og den modsigelse, der skal ske, skal være naturvidenskabelig.

Vi skal ikke bruge Bibelen til at udøve censur, når det handler om forskeres resultater og teorier.

Samtidig må vi altså kræve, at naturvidenskaben holder sig inden for sine grænser. Den kan udtale sig om, hvordan naturen fungerer, og om årsagssammenhænge. Den kan i ydmyghed fremsætte hypoteser om, hvordan ting foregik engang i urtiden.

Men når det kommer til spørgsmål om, hvem der skabte verden, hvordan den blev skabt, og hvorfor den er så underfuld, så er det et spørgsmål om tro. Og der har naturvidenskabsmanden intet forspring for os andre. ■

Vi skal ikke bruge Bibelen til at udøve censur, når det handler om forskeres resultater og teorier

TEMA

NATURVIDENSKAB OG SKABELSE

AF PETER LANGBORG WEJSE

*Naturvidenskaben har sine styrker og begrænsninger.
Den kolliderer ikke nødvendigvis med troen på skabelse.
Men der er gode grunde til at modsige evolutionsteorien.*

Peter Langborg Wejse,
f. 1972

Ph.d. i biologi
Seniorforsker hos Arla R&D
peter.wejse@gmail.com

Du kender det sikkert – det flotte naturprogram fra fx BBC, hvor vi møder en meget selvfølgelig og sikker skildring af evolutionsteorien fulgt af overbevisende argumenter.

Det er på én gang overbevisende og frustrerende, når vi gerne vil fastholde troen og et klassisk bibelsyn. Det kan føles som en uløselig konflikt. Vi har behov for et sammenhængende verdensbillede.

Men behøver de to forklaringer af tilværelsen at udelukke hinanden? Der er nogle teologiske problemer ved at forene de to forklaringer. Dette er behandlet i et par andre artikler i temanummeret her, men i denne artikel vil vi fokusere på de naturvidenskabelige og filosofiske argumenter.

Jeg håber, det kan hjælpe dig med at kvalificere dit verdensbillede – sikre, at det hænger godt sammen og ikke er bygget på misforståelser.

Naturvidenskabens opgave

Det er vigtigt at forstå, hvad naturvidenskabens opgave er, specielt fordi den nogle gange bliver misbrugt til noget helt andet.

Naturvidenskaben er grundlæggende menneskers forsøg på at sætte naturen på formel, at beskrive naturens love. De store pionerer bag den moderne naturvidenskab var stort set alle gudstroende – af den simple grund, at netop disse forventede at finde love i naturen, fordi de troede, at der står en lovgiver *bag* naturen.

Men der gælder nogle spilleregler, når man

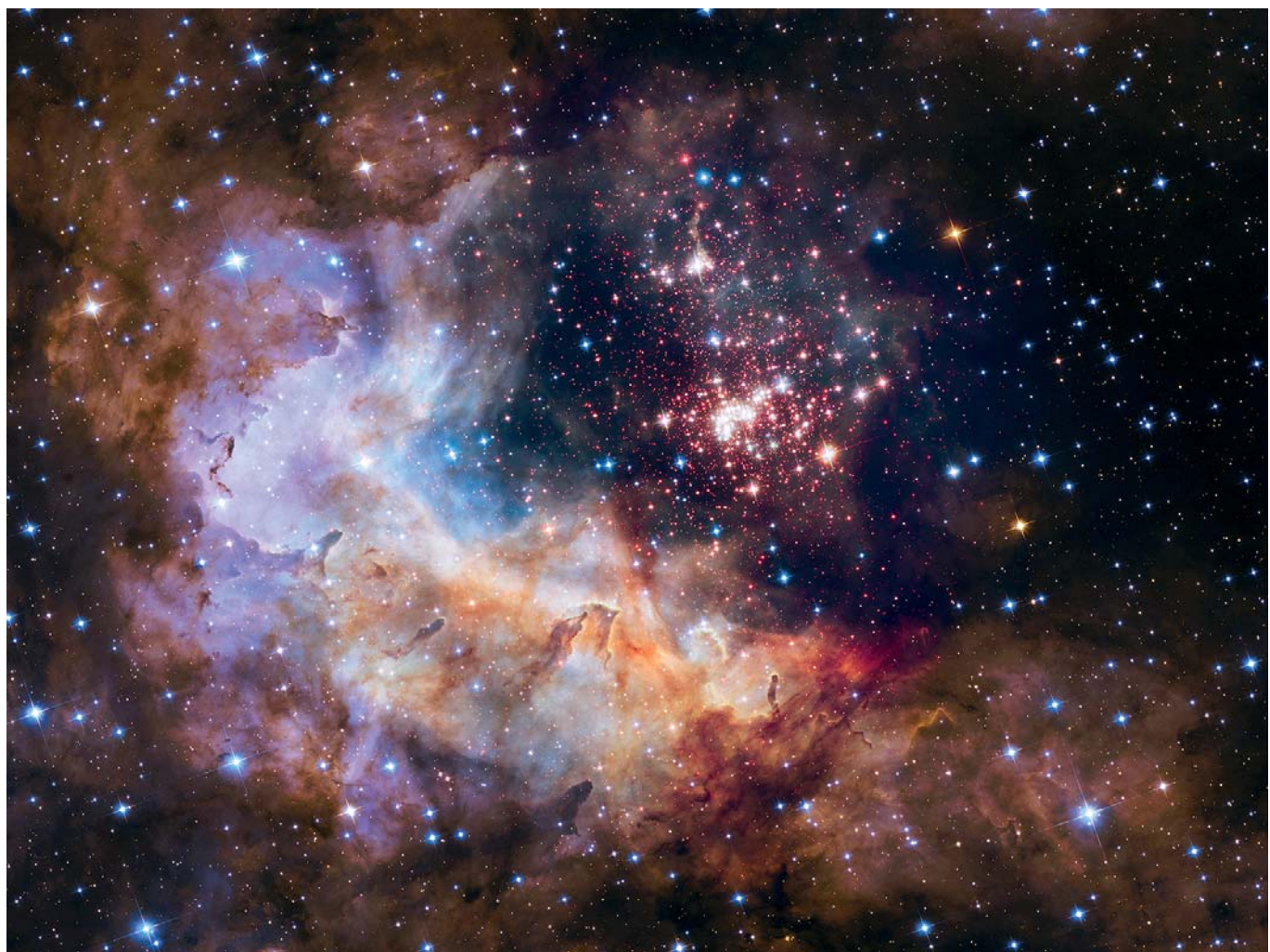

FOTO: NASA

bevæger sig i naturvidenskaben. Opgaven er nemlig at komme med en naturalistisk forklaring, altså forklare naturen ud fra naturen selv og beskrive naturens lovmæssigheder, uden at inddrage overnaturlighed i forklaringerne.

Du kan som eksempel tænke på Newton, der beskrev tyngdeloven. Han var faktisk både teolog og naturvidenskabsmand. Alligevel beskrev han ikke, at det var Guds vilje, som fik æblet til at falde imod jorden, men derimod beskrev han det med en formel:

$$F = G \frac{M_1 M_2}{R^2}$$

Sandheden - eller en brugbar formel?

Naturvidenskabens mål er altså at finde den mest simple, "mekaniske" forklaring. Selv om det er sådan, naturvidenskaben arbejder, så betyder det ikke, at dette er *Sandheden*. Og med

tiden ændrer naturvidenskabens forklaringer sig ofte. Dens formål er at være anvendelig og præcis. Det er ikke naturvidenskabens opgave at forklare *alting*.

Grundlæggende vil den fx aldrig kunne forklare universets ultimative oprindelse, altså hvad der var *før* det, naturvidenskaben omtaler som Big Bang. Faktisk sagde Newton også: "Tyngdeloven forklarer, hvordan planeterne bevæger sig, men ikke, hvem der satte dem i bevægelse."

Den kan altså heller ikke beskæftige sig med, *hvorfor* tingene er, som de er, og hvad *meningen* er med det hele. Det er spørgsmål, som hører ind under religion og filosofi. Disse aspekter er også vigtige i et verdensbillede, som jo selv for en naturvidenskabsmand ikke behøver være rent materialistisk.

Selvom det er rigtigt for naturvidenskaben kun at beskæftige sig med det materielle, gæl-

Naturvidenskaben kan ikke forklare universets oprindelse. Newton sagde selv: "Tyngdeloven forklarer, hvordan planeterne bevæger sig, men ikke, hvem der satte dem i bevægelse."

Det er vigtigt, at vi som troende har viden om verden omkring os, så vi har et opdateret og kvalificeret verdensbillede og kan gå i dialog med mennesker

der det samme ikke nødvendigvis i et verdensbillede. Materialisme (at stof og energi er alt, der findes) har filosofisk set ikke højere rang end teisme (at en gud står bag det hele).

Materialisme er ikke mere pålidelig, men har faktisk et kæmpe problem, som biologen J.B.S. Haldane (f. 1892) har fanget rigtig godt: "Hvis mine mentale processer udelukkende bestemmes af atomers bevægelse i min hjerne, har jeg ingen grund til at tro, at det jeg tror, er rigtigt – specielt har jeg ingen grund til at tro, at min hjerne består af atomer!!"

Hvis vi ikke har gudstro, så har vi kun os selv. Og vi kender kun os selv *fra os selv*. Det giver en stor, grundlæggende usikkerhed, som der ikke er nogen vej ud af. Har vi derimod noget uden for os selv (Gud), som bekræfter, at vi kan erkende, tænke, og at vores logik faktisk er logik – så er vi uendelig meget bedre stillet.

Af det ovenstående følger, at *hvis nu sandheden om vores, livets og universets oprindelse i virkeligheden er overnaturlig, så vil naturvidenskaben med sine rent naturlige forklaringer ikke kunne komme frem til den rigtige forklaring*. Det er simpelthen ikke rimeligt at forlange, at den skal kunne dette. *Naturvidenskaben* vil altid kun komme med *naturlige* forklaringer, biologien inklusiv.

To sammenhængende sfærer

Naturvidenskab og tro har altså hver sin sfære. Naturvidenskaben sætter os i stand til at forudsige og beregne på stof og energi. Den sætter os i stand til at for-

stå, hvordan alting virker, og til at bruge dette i praksis. Trossfæren tager sig af mening og vore åndelige behov. Men disse to sfærer er ikke adskilte og uafhængige, som det nogle gange beskrives. Det er ikke to adskilte rum, men forskellige vinkler eller tilgange til samme virkelighed.

Albert Einstein har sagt det rigtig godt: "Videnskab uden religion er lam; religion uden videnskab er blind" (*Science and religion*, 1954). For hvor ville naturvidenskaben være uden troen på rationalitet og sandhed? Og hvad ville troen være, hvis vi lukkede øjnene for omverdenen?

Det er ikke et spørgsmål om at få lov til at blande mest mulig tro ind i en grundlæggende naturvidenskabelig forklaring af tilværelsen. Dette ville være det, man kalder "God of the Gaps", altså at Gud kan udfylde de huller, vi stadig har i vores viden. Med andre ord vil behovet for Gud som forklaring efterhånden blive mindre og mindre, når vores naturvidenskabelige viden bliver større.

Det, vi snarere skal sørge for, er, at de naturvidenskabelige erkendelser er en del af vores grundlæggende trobaserede virkelighedsforståelse. Altså skal vi ikke vælge imellem tro *eller* viden, men hellere have tro *og* viden. Det er vigtigt, at vi som troende også har viden om verden omkring os, så vi har et opdateret og kvalificeret verdensbillede og kan gå i dialog med mennesker omkring os.

Makroevolution er et gæt

Lad os nu se på, hvad vi ud fra naturvidenskaben ved om evolution. Det er et fak-

tum, at der i alt levende forekommer og til stadighed opstår variation. Bitte små forskelle.

Når disse forskelle har en positiv betydning for organismens overlevelse i dens aktuelle levested, er der en forøget chance for, at netop denne organisme overlever og formerer sig. Dette bevirker i temmelig høj grad en gradvis ændring af en art over tid.

Dette kan man kalde *mikroevolution*. Og der er masser af observationer af dette. Det sker i laboratorier på fx bakterier og bananfluer og ude i naturen på fx sommerfugle og visse grupper af fugle og snegle. Dette er naturvidenskabelig, sikker viden – fakta.

Men er det et problem for vores tro? Næppe. Jeg kan ikke se det i hvert fald. Det er en mekanisme i alt levende, som gør, at arterne kan tilpasse sig løbende til miljøforandringer, klimaændringer osv. Konflikten imellem naturvidenskabens forklaring og Bibelen opstår, når naturvidenskaben vil forklare *oprindelsen*.

I biologien er det den almindeligt accepterede forklaring, at den udvikling, vi har observeret i lille skala, over lang tid kan føre til al den variation, vi ser i alt det levende. Dette kaldes *makroevolution*.

Der eksisterer ikke nogen bedre naturalistisk forklaring. Men reelt véd naturvidenskaben godt, at dette blot er det bedste gæt, man har kunnet komme op med. Det er meget usikkert og dårligt understøttet af data.

Der er ligefrem tale om to forskellige klasser af naturvidenskabelig viden. Mikroevolutionen er *inferens*, hvor man generaliserer ud fra talrige observationer. Makroevolutionen er blot baseret på *ad- duktion*, som populært kan oversættes til: et kvalificeret gæt!

Når naturvidenskaben ikke slår til

Naturvidenskaben kan ikke sige noget om, om virkeligheden er materialistisk, eller om der er "mere imellem Himmel og

Jord". Så det er et valg – det er op til ens tro – og altså ikke et spørgsmål om fakta.

Der er faktisk megen moderne naturvidenskab, som passer fint ind i et skabelsesbaseret verdensbillede. *Big Bang*, som forudsætter at universet har en begyndelse, var faktisk en meget kontroversiel teori, da den først blev fremsat. På den tid var den herskende teori, at universet altid havde været. *Big Bang* lød faktisk for meget som skabelse: "I begyndelsen ...".

Biologien har gennem de sidste 30 år opdaget, hvor ekstremt komplicerede levende celler er. Det forekommer nu helt vanvittigt at forklare, hvordan de første levende celler opstod af ikke-liv. Der er nogle få "halvstuderede" forsøg på teorier om dette, men ikke noget i nærheden af en forklaring. Disse teorier er mere tro end naturvidenskab.

I biologien er der rigtig mange eksempler på noget kompliceret, hvor mange dele passer perfekt sammen. Fælles for dem er, at det er svært at tro på, at de kan være dannet gradvist.

Dette er baggrunden for tankegangen i teorien *Intelligent Design*. Disse komplicerede fænomener ligner nemlig til forveksling noget, som er blevet designet, fordi de ikke giver mening, hvis ikke alle dele er der på én gang.

Disse komplicerede ting er en stor udfordring for evolutionsteoriens gradvise proces, mens de jo godt kan ses som et vink med en vognstang om, at den *sande* forklaring er overnaturlig skabelse. Nogle eksempler er bombarderbillen, fuglevingen, flagermusen, hvalen, blodstørkning m.fl. Den interesserede læser henvises til at studere emnet nærmere fx i *Darwin's black box* af Michael Behe.

Den tikkende bombe

På Darwins tid tænkte man, at de forstenede rester af liv fra fortiden, fossilerne, efterhånden

ville kunne rekonstruere livets udvikling. Som tiden er gået, viser fossilerne dog et meget anderledes billede af udviklingen.

Der findes gode eksempler på en gradvis udvikling inden for visse dyregrupper, fx havsneglene og nogle grupper af spurve. Her er der tale om organismer, som egentlig alle er meget lig hinanden.

Man skulle derfor forvente, at der var langt flere fossiler, som beskrev de store ændringer fx fra krybdyr til fugl. Men det er der absolut ikke. Der er faktisk ofte slet ingen fossiler af sådanne mellemformer. Man ved derfor overhovedet intet om fx hvalers og flagermus' oprindelse.

Makroevolutionens problem – de manglende fossiler – er en tikkende bombe under hele udviklingsteorien. Men billedet passer jo perfekt med et skabelsesbaseret verdensbillede. Her er de forskellige hovedformer af liv jo ikke udviklet, men skabt. Der er så siden sket mikroevolution, som kan ses i fossilerne.

Ja til mikroevolution – nej til makroevolution!

Naturvidenskaben har lov til at *arbejde* rent naturalistisk. Den skal ikke også rumme det overnaturlige. Men virkeligheden er mere end stof og energi. Mere end, hvad naturvidenskaben kan udtale sig om. Sandheden er større end de naturvidenskabelige forklaringer.

Men megen naturvidenskab er rigtig og passer med det teistiske verdensbillede. Naturvidenskab og tro kan forenes. De har brug for hinanden. *Mikroevolution* og skabelse kan forenes – ikke i moderne naturvidenskab, men i et oplyst og sammenhængende verdensbillede.

Jeg mener ikke, at *makroevolutionen* kan forenes med skabelse – makroevolution kan knap nok forenes med naturvidenskab. ■

Makroevolutionens problem – de manglende fossiler – er en tikkende bombe under hele udviklingsteorien

TEMA

Er Gud evolutionist?

AF SPRINT AAGAARD KORSHOLM

Der er alt for meget på spil, hvis man vil forene evolutionsteorien med bibelsk skabelsestro.

Alle kristne er enige om, at Gud har skabt verden

Alle kristne er enige om, at Gud har skabt verden. Men vi er langt fra enige om, *hvordan* han gjorde det. For nogle har naturvidenskabens evolutionsteori givet dem svaret på, hvordan Gud har skabt det hele. For andre (fx forfatteren til denne artikel) modsiger evolutionsteorien på helt grundlæggende niveau deres opfattelse af, hvordan Gud skabte.

En ydmyg platform

For alle kristne er Bibelen, herunder dens tre første kapitler, hovedkilden til, hvad vi tror og lærer – også om skabelsen.

Min platform for at læse i Bibelen er troen på, at alt i den hænger sammen. Derfor kan forskellige steder i Bibelen være med til at belyse hinanden. Endvidere prøver jeg at være "bibeltro" forstået således, at jeg prøver at forstå Bibelen, sådan som dens oprindelige forfattere (under Helligåndens vejledning) ønskede den forstået.

Netop det med skabelsens "hvordan" lægger i den grad op til, at vores menneskehjerner forsøger at lægge detaljeret "cement" mellem de "klippeblokke", Bibelen viser os. Vi ønsker os mange

flere konkrete detaljer, end Bibelen leverer.

I denne proces er det afgørende at fastholde vores forståelse af Gud som Gud. Som en overnaturlig, kraftfuld personlighed, der kan *alt*. Det betyder ofte, at vores spørgsmål om, *hvordan* Gud gjorde det, kun kan besvares med: "Det gjorde han bare!"

Det er noget, ikke-troende har voldsomt svært ved at acceptere. Og noget, det ofte er svært at sluge selv for os, der af Guds nåde har fået troen. Men det ligger helt ufravigeligt i den kristne tro, at vi må ydmyge os og erkende, at Gud er i en helt anden liga.

Ydmygheden bør også vise sig i, at vi altid husker, at al vores menneskelige "cement" kun er forsøg på at hjælpe vores begrænsede hjerner. Cementen kan være lagt forkert og er altid skrøbelig. Det gælder bestemt også cementen i denne artikel. Men "klippeblokkene" består til evig tid.

Jeg har lyst til at efterlyse ydmyghed også hos evolutionsteoriens tilhængere. De har selv uoverskuelig mange spørgsmål om, hvordan dette og hint skete, som de må putte i kassen

med: "Det skete bare!" Deres eneste "bevis" er, at tingene eksisterer i dag – altså må de jo være blevet til! Og den eneste mulige forklaring i deres optik er evolution. De kan så klistre en seddel på denne kasse med teksten: "Det vil videnskaben helt sikkert finde ud af en dag."

Så man kan da sige, at begge parter lever i tro og håb. Troen på, at vores verdensbillede er sandt. Håbet om, at det en dag vil blive overbevisende tydeligt, at det er sandt.

Evolutionsteorien

Jeg tillader mig her uforskammet kort at koge evolutionsteorien ned til, at livet har udviklet sig gennem alles kamp mod alle, hvor de bedst egnede klarer sig og lever videre i kommende generationer, mens de dårligst egnede uddør.

Dette svarer på mange måder til det, vi ser i dag: Dyr lever i frygt og jagt eller frygt og vagt. Enten er de rovdyr, der lever med frygten for at dø af sult, eller også er de byttedyr, der lever med konstant vagtsomhed og frygt for at blive ædt.

Også mange andre faktorer er med til at udskille de egnede og de uegnede. I rigtig mange af disse forhold kvalificerer man sig til overlevelse ved at jorde konkurrenterne: Den enes død, den andens (leve)brød.

Skabelsesberetningen

Læser man bare umiddelbart Bibelens skabelsesberetning i Første Mosebog 1-2, kommer man ikke til at tænke på begrebet "udvikling gennem alles kamp mod alle". Døden er ikke en del af skabelsesprocessen. Her skaber Gud momentant hvert enkelt dyr og hver enkelt plante sådan, som de har fremstået for tekstens første læsere.

Det ses bl.a. af, at Adam giver dem navne – og det kan næppe være meningen, at det skal forstås på anden måde, end at det er de navne, vi møder senere i Mosebøgerne, fx munkegrib, turdeldue, skovhornugle og sol'am-græshopper. Denne umiddelbare forståelse blev først anfægtet, da den naturvidenskab, der har evolution som dogme, kom til.

Jeg forstår det sådan, at da Gud skabte verden og dens liv, skabte han den uden fysisk død, og det er en modsigelse af evolutionsteoriens forklaring

Skabningen uden død

Jeg forstår det sådan, at da Gud skabte verden og dens liv, skabte han den uden fysisk død, og det er en modsigelse af evolutionsteoriens forklaring. Hver eneste dag i skaberværket konstaterer han, at det hele er godt. Ville Gud betegne alles kamp mod alle og dermed et liv i stadig angst, som "godt"?

Meget tyder på, at svaret er nej, sådan som Jens Ole Christensens artikel redegør for i afsnittet "Han skaber uden synd, smerte og død", side 11-12 i nærværende nummer.

Jeg er mig bevidst, at begrebet "fysisk død" er en lang undersøgelse værdig. Her vil jeg blive på det enkle niveau, hvor en plante efter min definition ikke "dør", fordi man fjerner dele af den, mens et dyr ikke kan tåle ret store indgreb, før det dør.

Syndefaldet og døden

I og med syndefaldet sker der nogle markante ændringer i den fysiske verden. Svangerskab og fødsel bliver nu plagsom og pinefuld (1 Mos 3,16). Markarbejdet bliver en uafsluttelig kamp mod ukrudtet. Vel fordi disse planter nu i alles kamp mod alle har en aggressiv vækst.

Når vi ser Bibelens beskrivelser af, hvordan verden engang bliver, når Gud genopretter den gode skabning og fjerner alle syndefaldets konsekvenser, får vi et uddybet indblik i, hvordan Guds oprindelige skabning var. Steder som Esajas' Bog 11,6-9 og Johannes' Åbenbaring 21-22 støtter antagelsen af, at den oprindelige skabning var uden død, hvilket også indebærer, at dyrene ikke dræbte andre dyr før syndefaldet.

Man kan vist næppe på bibeltro basis få Bibe-

Sprint Aagaard Korsholm, f. 1958

Undervisningskonsulent i Indre Mission
sprint@imh.dk

Bibelen viser os nogle grundlæggende "klippeblokke" i skabelsen, men mange detaljer mangler. Her må vi fylde mellemrummene ud med vores menneskelige "cement", vel vidende at vores forsøg på at forstå er begrænset.

len til at sige, at vi er skabt til at dø, og at Gud først i forbindelse med den nye jord finder ud af, at det med dødelighed nok ikke var en god idé. Vi er skabt til evigt liv. Død er Satans typiske terroranslag.

Cementen

Så langt ser jeg "klippestykkerne". Men hvis det skal danne et sammenhængende billede for min lille hjerne, må der rigtig meget "cement" til at forbinde disse stykker med.

Jeg tænker, at Gud efter syndefaldet havde valgt mellem to onder, og valgte det mindste. Han kunne have ladet naturen i sin skabels tilstand gå ind i en verden med død. Så ville han opleve, at det overlevede den ikke mange minutter! Han kunne også (og det gjorde han) omskabe naturen på rigtig mange områder, så den kunne overleve under de nye barske vilkår. Her blev fødekæder, tænder, fordøjelsessystemer, instinkter osv. osv. omkodet og ændret til den nye situation.

Jamen, hvordan kunne det ske? – Ja, her træ-

der den kristne gudsforståelse til. For Gud er intet umuligt!

Den nye situation kan ganske passende kaldes alles kamp mod alle. Og da det er den eneste verden, vi kender og kan udforske, vil naturvidenskaben have fuldstændig ret i, at sådan fungerer verden i dag. Vi kristne ved bare, at det har den ikke altid gjort.

Vi ved også, at det vil den heller ikke altid blive ved med at gøre. Bibelen har nogle meget smukke billeder omkring ophævelsen af dette, hvor barn og giftslange leger sammen, og rovdyr og byttedyr spiser græs sammen igen ligesom før syndefaldet (Es 11,6-9).

Evolutionistisk Gud?

På denne baggrund kan jeg slet ikke få Bibelens gudsbillede til at passe med en Gud, der skaber efter dødens og kampens præmisser. Men gerne en Gud, der i kærlighed til sin syndefaldne skabning omskaber den til at kunne overleve under sine selvforskyldte forværringer.

Eller rettere: Det er alene os mennesker, der har skylden. Resten af skabningen sukker under den tomhed og forgængelighed (Rom 8,18ff), som den nu er underlagt – og glæder sig afsindigt til igen at leve under før-syndefalds-vilkår.

Vi kan naturligvis ikke forestille os, hvordan naturen så bliver. For vi kender udelukkende en natur, der fungerer på dødens og kampens præmisser. Men jeg melder mig i koret af dem, der glæder sig vildt til at opleve det!

Jeg afviser altså evolutionsteorien som en brugbar teori – primært af to grunde:

1. Evolution kræver tilstedeværelse af død lige fra første livsgnist, hvilket bibelsk set ikke er tilfældet.
2. For os kristne forudsætter en eventuel evolutions-tilslutning, at Gud bruger død og alles kamp mod alle som sit primære redskab i skabelsen, hvilket ikke svarer til det, vi har fået åbenbart om Gud.

Evolutionsteorien er en meget forståelig teori for den naturvidenskab, der på forhånd har indsnævret sin horisont ekstremt ved at udelukke eksistensen af overnaturlige, åndelige faktorer. Men som kristen kan jeg ikke bruge

den. Jo, som en model for, hvordan Gud i denne syndefaldets verden har udrustet organismer med et vist forandringspotentiale (mikroevolution). Men ikke som forklaringen på hele skabelsen (makroevolution).

Læst umiddelbart taler selve skabelsesberetningen i Første Mosebog 1-2 ikke om udvikling, men om skabelse via ordet – her og nu.

Det kunne måske strengt taget forstås som symbolik på det allerdybeste plan. Men det fører dog let til brugen af et ”myte-begreb”, der for mig at se er problematisk, fordi det skaber usikkerhed om den historiske, faktuelle forankring i Bibelens udsagn. Hvor er så den sikre grænse, der ikke lader ”myte-begrebet” æde sig ind i fx beretningerne om Jesu død og opstandelse og i profetierne om den nye Jord? Og æder det sig ind der, er det selve livsnerven i kristendommen, der står på spil.

Evolutionistisk menneske?

En kombination af skabelsestro og evolutionsteori vil medføre, at Adam blev ”skabt” ved, at en abe-race tog endnu et af de mange tusind skridt fremad i udviklingen.

Men en ”klippe” i den bibelske lære om mennesket er, at det er skabt i Guds billede og derfor har en helt anden position og værdi end noget dyr. Mennesket står alene af alle skabninger i en tro-kærlighed-lydigheds-relation til Gud. Dette er en langt mere dybtgående forskel end den, der kan fremkomme ved endnu en lille mutation i genmassen. Vi arbejder her på et helt andet plan.

Her er evolution for mig at se udelukket.

Kristendom og evolutionsteori

Mener jeg så, at alle, der tror på evolutionsteorien, dermed har frasagt sig den kristne tro? Nej. Men jeg tror, de er bøjet af for tidsåndens blæsevej på dette punkt. Og dermed står de i fare for mere og mere at se verden (og Gud), som tidsånden ser den.

Det indebærer fx, at forskellen på dyr og mennesker vel ikke er så voldsom. Og at Guds væsen harmonerer med, at kun den stærkeste overlever – ved at udrydde den svage. Og at Bibelen ofte taler til os i symboler, der stort set er tomt

for faktuel tolkning.

Desuden forudsætter kristen evolutionsteori vel, at Guds skabelse stadig pågår på fuldstændig samme niveau som det, der omtales i Første Mosebog. Bliver det så ikke meget svært at fastholde Bibelens budskab om, at den lyse fremtid, vi i håbet kan glæde os til, ikke er resultatet af en forbedret udgave af denne verden, men en helt ny?

Jeg synes, det er nogle farlige piller at sluge. At forstå menneskets skabelse evolutionistisk fører nemt både direkte og indirekte til nogle alvorlige ændringer i synet på menneskets væsen og dermed også på syndefaldet, frelsen og genoprettelsen. Men det er en hel artikel værdig i sig selv.

Evolutionsteoriens team

Det kan virke så skudsikkert overbevisende på folk, at samtlige grene inden for naturvidenskaben har dannet et team omkring denne teori. Geologer, biologer og fysikere osv. bekræfter gensidigt hinandens teorier ved at gå ud fra dem og bruge dem som pejlemærker. Det er ring-argumentation uden nogen objektiv værdi.

Det samme gælder aldersangivelser på universet og det såkaldte Big Bang. Her forudsætter man, at alle fysiske love, som vi kender i dag, kan føres ubegrænset langt tilbage i tiden. Hvilket vi ikke aner noget som helst sikkert om. Og samtlige teorier er totalt afvisende overfor noget, der ikke kan sanses på naturvidenskabens præmisser.

Dette team har gennem godt 100 år samarbejdet og understøttet hinanden. Det er forståeligt, at det er blevet kaldt ”verdens største indoktrinering”. Så naturligvis sidder det dybt i os, der lever i dag. Det er min overbevisning, at hvis hele dette team i 100 år i stedet havde gået ud fra, at skabelsen, syndfloden og overnaturlige kræfter er reelle, ville teamet i dag kunne have præsenteret et mindst lige så overbevisende verdensbillede, hvor alle videnskabelige målinger passer ind.

Lad os som kristne bede om lys og mod til at gå imod indoktrineringen og fastholde det bibelske budskab! ■

At forstå menneskets skabelse evolutionistisk fører nemt både direkte og indirekte til nogle alvorlige ændringer i synet på menneskets væsen

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSØGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

SPALTEN VIL OGSÅ INDEHOLDE PASSAGER FRA DEN KIRKELIGE DEBAT OG KLIP FRA FORSKELLIGE BLADE OG AVISER.

Krop og værdi

Min skoletid, lærertid og arbejdstid synger på sidste vers, og jeg glæder mig til at påbegynde et nyt kapitel, men jeg ved ikke, om jeg vil være i stand til at lægge min omsorg og bekymring for de kommende generationer af unge fra mig.

I denne omgang gælder min bekymring især pigerne, som kæmper så hårdt med deres selvværd, fordi de alt for ofte vurderer deres værdi i forhold til udseende – og sammenligner sig med idoler og modeller.

Analyseinstituttet Norstat har udarbejdet en analyse for pigebladet *Vi Unge*, der viser, at flertallet af de unge piger helt ned til 12-årsalderen er kede af deres udseende, og 76 % af de 1000 adspurgte piger ville ændre noget på deres krop, hvis de havde muligheden for det. Ligesom rigtig mange piger henvender sig til bladets redaktion og spørger, om de er for tykke eller gode nok.

Denne utilfredshed giver sig

udslag i, at mange piger springer brusebadet over efter idrætstimerne, undlader at bade på stranden om sommeren, træner flere gange om ugen og dokumenterer hver en bevægelse på Instagram for at få andres anerkendelse – og studerer internettets billeder af, hvordan den ideelle kvindekrop skal se ud.

Og her er der "bare" tale om de ydre tegn; inden i pigerne er der en stor usikkerhed, som både begrænser den enkelte og fællesskabet pigerne imellem.

I undersøgelsen udtrykte 22 % af pigerne, at de havde deres mor som største rollemodel. I forhold til kvindeskroppen statuerer mor et eksempel. På den måde giver mødrene i nogen grad deres egen (u)tilfredshed med og forhold til deres krop videre til døtrene.

Det er en udfordring til de kristne mødre. Men også til fædrene, for selv der, hvor mødre har et godt selvværd,

har pigerne brug for, at far ser sine døtre som de kvinder, de er ved at blive – og giver dem positiv opmærksomhed.

På de kristne friskoler er der en særlig mulighed for at indgyde livsmod og livsglæde. Det kan vi gøre ved at fortælle om den værdi, vi har som Guds elskede børn, skabt i hans billede, og vi kan være forbilleder ved at vise, at vi faktisk oplever det sådan – med den krop og det udseende, vi har fået.

Og vi kan fokusere på, hvad et godt liv er – uanset udseende. Der er kommet så meget fokus på det faglige niveau i skolen, og det er ikke i sig selv dårligt, men ofte betyder det, at der bliver mindre tid og overskud til at se de unge og støtte dem i at blive hele mennesker.

I de kristne teenklubber og ungdomsforeninger er der brug for at tale om det. Her kan de unge drenge/mænd lære noget om, hvordan pigerne har det – og forhåbentlig bruge deres viden på en op-

byggende måde. Her kan pigerne få hjælp til at opbygge deres selvværd, og forkyndelsen kan medvirke til det.

Vi vil gøre alt, hvad vi kan, for at vores fem pige-børnebørn kan opbygge et positivt selvværd, der ikke bygger på kropsidealer. Og vi håber, at forældre, lærere og menigheder vil hjælpe med, når pigerne (alt for) snart bevæger sig ind i teenage- og ungdomstiden.

Inge Bøgel Lassen

Vi må, trods overbevisningen om at have ret – eller netop derfor – øve os i at læse/høre de andres argumenter med al velvilje og i bedste mening

Hvad bruger du fakta til i debatten?

I *Djøfbladet* nr. 9/2016 er der et interview med medieforskeren Lars Holmgaard Christensen om resultatet af vores brug af sociale medier. Ud af flere pointer er der især én, som jeg vil nævne, nemlig det, han kalder "fakta-resistens".

Han henviser til, at det på Facebook er en yndet sport at kommentere nyhedsartikler. Sporten går ud på, at man finder en artikel i modstanderens blad. Den deler man "med sine Facebook-venner for at få bekræftet, hvor sindssyge, de er på [den ene eller anden fløj]. Så leder man efter blottelser og fejl hos modparten frem for at lede efter, om modparten har et argument, som giver mening og kan påvirke ens egne holdninger."

"Brugerne orienterer sig bredt i nyheds- og debatuddet, fordi de leder efter en konflikt og måder at få bekræftet deres egen position," siger han.

"Nogle er vrede over et eller andet, og derfor bliver det

hurtigt personligt med angreb på eller hård kritik af dem, man er utilfreds med – vel at mærke uden at de pågældende er med i debatten og dermed får en chance for at forklare eller forsvare sig."

"Jeg har set veluddannede ... og magtfulde ... bruge sociale medier som en affaldsspand, hvor det ikke handler om at fremlægge fakta, diskutere, eller anviser veje, men udelukkende om at skabe tilslutning blandt så mange som muligt til det, man selv siger og mener."

"Der opstår simpelthen en form for fakta-resistens, hvor viden bliver til ammunition. Står man stærkt i en diskussion, vil man bruge sin egenproducerede fortælling som fakta. Står man svagt, vil man forsøge at fremstille modstanderens fakta som manipulerende og dermed forkaste, at modstanderens fakta kan være et fælles udgangspunkt for diskussionen," forklarer medieforskeren.

Det er jo egentlig tankevækkende, at meget debat fungerer på den måde. For vi lever ellers i en kultur, der ikke er begejstret for færdige meninger, men hylder tankegangen om at være på vej.

Nå, men jeg har heldigvis ikke blandt kristne bemærket en så grov sprogbrug og tilsvining af andre, som man ellers kan finde i debat-tråde i diverse netaviser.

Og alligevel giver sagen stof til selvransagelse. Vi skal ikke for hurtigt klappe os selv på skulderen.

I de senere – efterhånden mange år – har vi diskuteret alt muligt, lige fra musik til diverse teologiske strømninger.

Selve diskussionerne er ikke i sig selv noget problem. Det er heller ikke noget problem, at vi hver især i udgangspunktet er overbevist om at have ret. Det kan tværtimod være et problem, hvis der er for lidt passion i diskussionerne. Ligevel er jo ikke noget ligegyldigt.

Men det må ikke føre til fak-

ta-resistens!

Vi må, trods overbevisningen om at have ret – eller netop derfor – øve os i at læse/høre de andres argumenter med al velvilje og i bedste mening. Det er vigtigt, at jeg lader mig udfordre. Måske flytter jeg mig, fordi andre har bedre argumenter, eller måske uddybes mine holdninger i mødet med andre positioner med endnu større klarhed og overbevisning til følge.

Det handler i sidste ende om, at jeg ikke må sige falsk vidnesbyrd om min næste og tillægge ham holdninger og motiver, han ikke har. Vi debatterer med mennesker, men i sidste ende for Guds ansigt og med regnskabsdagen for øje.

Alex Dahl Karlsen

FOR TROEN

Guds fulde rustning

AF DITTE OLSEN

Guds fulde rustning er frelsesgoder fra Gud. Gaver, som hans børn får kvit og frit uden at skulle præstere noget. For det er Guds mægtige styrke alene, der fører hans børn gennem åndskampen og sikkert til hjemmet.

Jeg har altid haft det lidt ambivalent, når jeg læste Efeserbrevet 6,10-20 om "Guds fulde rustning".

"I øvrigt, vær stærke i Herren og i hans mægtige styrke. Ifør jer Guds fulde rustning, så I kan holde stand mod Djævelens snigløb. Thi for os står kampen ... mod ... ondskabens åndemagter ... Så stå da fast, spænd sandhed som bælte om lænden, og ifør jer retfærdighed som brynje, og tag som sko på fødderne villighed til at gå med fredens evangelium. Overalt skal I løfte troens skjold, hvormed I kan slukke alle den ondes brændende pile. Grib frelsens hjelm og Åndens sværd, som er Guds ord. Under stadig bøn og anråbelse skal I altid bede i Ånden og holde jer vågne til det og altid være udholdende i forbøn for alle de hellige ..."

Min ambivalens skyldes nok, at jeg har haft svært ved at se, hvilken hjælp der egentlig er i den rustning. Især når jeg kom til det med skoene (v. 15): Jeg har ikke været særlig villig til at gå med fredens evangelium.

Da jeg så læste afsnittet i den hverdagsdanske udgave, blev jeg virkelig mismodig. Her skal jeg nemlig også tage "ret levevis" på som brynje (v. 14b). Sikken elendig udrustning, jeg så har!

Guds fulde rustning er en gave

Så er det jo godt, at man kan hente hjælp hos nogle "skriftkloge" mænd. Ved hjælp af litteratur og samtaler om afsnittet, har jeg fået et væsentlig bedre forhold til Guds fulde rustning. Jeg er faktisk blevet ret vild med den – og den glæde vil jeg gerne dele!

Rustningen er frelsesgoder¹ fra Gud! Han udleverer både rustning og våben til mig! Jeg skal blot tage imod og iføre mig Guds – ikke min – fulde rustning. Så vil han selv svinge våbenet og kæmpe kampen for mig.

Kampen står mod ondskabens åndemagter

Som kristne står vi i en åndelig kamp. Uanset om vi ved det eller ej. Uanset om vi registrerer det eller ej.

Djævelen ønsker at snigløbe og angribe os. Med hvilken hensigt? For at få os nedlagt, billedlig talt. For at få os til at falde fra troen på den levende Gud, bogstavelig talt.

Så kampen handler om at bevare min tro på Jesus, indtil jeg dør – eller han kommer igen. Derfor skal jeg tage imod Guds fulde rustning, som indeholder hans mægtige styrke.

Det skal jeg blandt andet, så jeg:

- ikke falder for fristelsen til at lade timelige ting have førstepladsen i mit liv
- ikke bliver bitter i sygdom, hævngherrig i sorg eller selvfed i succes
- ikke fornægter min Herre, når modstand sætter ind. Eller nedtoner sandheder, der ikke er populære på parnasset ...

Stå fast med sandheden som et bælte

Det siges, at en romersk soldat slet ikke kunne få sit udstyr til at sidde, før han havde bundet sit undertøj ind til kroppen med et bælte. Så bæltest var forudsætningen for overhovedet at kunne iføre sig rustningen.

Sådan er det også i Guds verden. Jeg må erkende og anerkende sandheden om Gud og om mig selv for overhovedet at kunne iføre mig hans beskyttende frelsesgoder.

Det er sandheden om, at Gud er skaberen, jeg skabningen. Han er den hellige, jeg er synderen. Han er retfærdig, jeg uretfærdig. Kun han har magt til at sende mig i Himmelen eller i Helvede.

Dét er sandheden om Gud og mig. Når jeg erkender det, får jeg brug for nåde, barmhjertighed og frelse. Om jeg opfører mig sandfærdigt, har ikke noget at sige i denne forbindelse.

Men uden at anerkende sandheden om Gud og mig, kan jeg slet ikke tage imod Guds fulde rustning. Så bliver den blot en klods om benet. I værste fald en møllesten om halsen. En møllesten af selvbedrag og falsk tryghed.

Derfor giver det fx heller ingen mening at opfordre ikke-troende til at tage imod rustningen uden først at have fortalt dem sandheden. Hele sandheden om Guds hellighed og retfærdighed. For før de anerkender den sandhed, har de ikke brug for nåde ...

Tag imod retfærdighedens panser

Men står jeg med den sandhed om livet, så er jeg i stand til at tage imod retfærdighedens pan-

Det er Jesu perfekte liv, hans opfyldelse af loven, hans stedfortrædende død, der er mit retfærdigheds-panser

Ditte Olsen, f. 1965

cand.mag. i dansk
PR-koordinator på Luthersk
Missions Højskole
dittengkolsen@gmail.com

ser eller "retfærdighed som brynje", som kan beskytte de vitale dele i min krop.

Det er ikke *min* retfærdige levevis, der kan beskytte mig mod Fjendens forsøg på at få mig bort fra Guds nåde, barmhjertighed og frelse.

Kun *Jesu* retfærdighed kan. Den tilregnede retfærdighed. Derfor er det *Jesu* perfekte liv, hans opfyldelse af loven, hans stedfortrædende død, der er mit retfærdigheds-panser.

Når Satan mig sigter, og synd kræver død (SOS 506, v. 3) – så kan jeg henvise til *Jesu* syndfrihed! På en måde kan man sige, at panseret er "ret levevis" – men ikke min egen. Det er *Jesu* hellige liv, han selv har givet mig som beskyttelse! "Én er for alle retfærdig og ren" (SOS 506, v. 4). Det er da fantastisk!

Når Djævelen siger: Du er ej sådan, at nåden i Kristus dig tilhøre kan, da råber dog navnet: Men sådan er jeg ...! (SOS 105, v. 3)

For mig er det blevet en kilde til fornyet glæde at synge og tale sådan til mig selv. For tit og tæt anklager Fjenden mig for svigt og synd. Og han har ret. Ofte har det gjort mig trist i dagevis, og tankerne har kørt: "Mon ikke Jesus snart er træt af at tilgive mig?"

Men her kommer retfærdighedens panser mig til hjælp. Jeg kan med oprejst pande afvise Anklageren: "Pak dig, du har intet at komme efter, for *Jesu* liv er perfekt i Guds øjne – og det gælder for mig!" Det har i den grad afkortet de triste dage og gjort taknemmeligheden til Jesus større!

Stå med fødderne i den kamp-parathed, som fredens evangelium giver

Jeg har fred med Gud på grund af *Jesu* død og opstandelse. Dét er fredens evangelium. Det skaber en villighed, en parathed, en "readyness" til at kæmpe for

At tage imod frelsens hjelm betyder, at jeg skal vende mine tanker mod det himmelske, mod den uvisnelige sejrskrans

at blive stående i denne fred. Den fred, som overgår al forstand, og som vil bevare mit hjerte og mine tanker i Kristus Jesus (Fil 4,7).

Fjenden tilbyder en anden fred: at slutte fred med synden. Ikke tage det så nøje med Guds bud. Han tilbyder også fred med min nabo, når jeg bare ikke nævner det der med synd og Helvede. Han hvisker, at vi får fred i verden, når bare vi giver de andre lov til at være salige i deres tro.

Men står jeg med fødderne solidt plantet i fredens evangelium, så vil det gøre mig villig til at kæmpe mod de løgne. Der findes nemlig ingen reel fred uden fred med Gud. Og der findes kun én vej til fred med Gud – gennem Jesus.

Og hvor blev så "villigheden til at gå med fredens evangelium" af? Selv er jeg overbevist om, at 1992-oversættelsen af Bibelen har taget fejl i denne sag. Jeg tror, oversættelsen fra 1907 er mere korrekt: "Fødderne ombundne med Kampberedthed fra Fredens Evangelium".

Flemming Frøkjær-Jensen skriver om 1907-oversættelsen, at den:

"... svarer bedst til hele sammenhængen, hvor der er tale om våben til kampen. Og meningen er så, at vi får vores kampberedthed fra det evangelium, som skænker os freden med Gud. Det er evangeliet, der ruster os til striden ... ["Villighed til at gå ..."] ville derimod bryde sammenhængen på to måder. 1) Vi ville i så fald

forlade kampbilledet og gå over til noget, som falder uden for billedet. Men fortsættelsen viser, at Paulus netop ikke har forladt kampbilledet, men viderefører det meget realistisk. 2) Helt uformidlet og i strid med sammenhængen ville der være tale om en subjektiv egenskab, man selv skulle bidrage med" (Credo kommentaren Efeserbrevet, s. 237).

Overalt skal I løfte troens skjold

Guds fulde rustning er frelsesgoder fra Gud, så vi skal slet ikke selv bidrage med noget. Eller? Skal vi ikke i det mindste tro? Hvis min tro er stor nok, så kan jeg slukke den ondes pile ...?

Troen har jeg fået i og med, at jeg er kommet til erkendelse af sandheden; bæltestet om mit liv. Troen har jeg fået i og med, at jeg blev iført den tilregnede retfærdighed; panseret om mit bryst. Og i og med, at jeg blev placeret i fredens evangelium.

Den tro, der her er tale om, (som skjoldet er lavet af, så at sige) er *tilflugtstroen*, eller nåden, som det udtrykkes i Salme 5,13. Når jeg løfter troens skjold, betyder det, at jeg løber hen til Jesus med min synd, mine fald og mine nederlag. Jeg kan søge dækning bag nåden.

Synd, fald og nederlag er en vundet runde til fjenden. Men de gloende pile bliver ikke til frafald, netop når jeg bekender mine synder – for Jesus er nådig og retfærdig, så han tilgiver mig alle mine synder og renser mig fra al uretfærdighed

(1 Joh 1,9) – og så er pilene slukket.

Det er en dyb lettelse at vide, at alt er gjort op. Ingen gløder ligger og ulmer.

Tag imod frelsens hjelm

Frelsens hjelm har et anker på toppen, forestiller jeg mig. Det handler nemlig ikke her om barnekår hos Gud; det er sådan set klaret med de andre dele af rustningen. Her handler det om frelseshåbet, som er et anker for sjælen (Hebr 6,19).

At tage imod frelsens hjelm betyder, at jeg skal vende mine tanker mod det himmelske, mod den uvisnelige sejrskrans (1 Pet 1,3-5), der venter mig – engang. Hvis jeg når målet. "Hvor jeres skat er, dér vil også jeres hjerte være," siger Jesus (Luk 12,34).

Jeg skal nære evighedshåbet i mine tanker. Jeg har lov til at dvæle ved de bibeltekster, der beskriver det evige liv, for mit sande borgerskab er i himlene (Fil 3,20). Det giver perspektiv på tilværelsen her og nu. Livets besværligheder skrumper ind, når jeg tænker på den herlighed, som venter mig.

Når dét håb fylder mit sind og mine tanker, så har fjenden svært ved at slå mig omkuld selv med sine værste pile: lidelse og død.

Men jeg skal bære frelsens hjelm *nu*, ikke først gribe ud efter den, når krisen kradser. For så er det ikke sikkert, jeg lige kan huske, hvor jeg har lagt den ... Det er ikke sikkert, jeg i den situation finder trøst og fred i håbet om evigheden, hvis jeg hele livet hér har levet, som om Himlen blot er en tåget barnedrøm med lange udsigter.

Guds ord er Åndens sværd

Guds ord, Bibelen, er "... skarpere end noget tveægget sværd; det trænger igennem, så det skiller sjæl fra ånd og marv fra ben og er dommer over hjertets tanker og meninger" (Hebr 4,12).

Det er ikke *mit* sværd, som jeg skal slå nogen oven i hovedet med. Helligånden svinger sværdet. Han virker gennem ordet, så ordet skaber,

hvad det nævner. Både i mig og i dem, jeg deler ordet med.

Det er via min relation til Guds ord og under stadig bøn og påkaldelse, at Helligånden ifører mig Guds fulde rustning.

Det er befriende let og dog så svært. Svært, fordi bibellæsning og bøn kan opleves kedeligt, som noget, der koster mange kræfter, eller er en sur pligt. Men her er det fjenden, der er på spil ...

For han vil gøre alt, hvad han kan for, at vi *ikke* skal bruge Åndens sværd. Han ved nemlig, at hvis han kan få os til at lade være med at drikke af livets kilde, så er gamle Adam en tungtopfattet fyr med dårlig hukommelse, som hurtigt bliver i tvivl om, hvad Gud mon har sagt.

Kan han ikke holde os fra Bibelen, prøver han i stedet at bilde os ind, at bibellæsning og bøn jo i sig selv er vores præstation – og vi falder tit for den løgn, for det ligger gamle Adam så nær at søge sin egen ære.

Og så er vi halvvejs nedlagt, rustningen rufter, og kursen mod målet bliver usikker ...

Guds folk må hjælpe hinanden til at være vågne bibelbrugere. Og vi må minde hinanden om, at vores barnekår og udrustning *ikke* afhænger af vores villighed, tro, gode opførsel eller for den sags skyld af antallet af minutter, vi læser i Bibelen. "For det er Gud, der virker i jer både at ville og at virke for hans gode vilje" (Fil 2,13).

Betyder det så, at vi slet ikke selv skal gøre noget – løfte skjoldet og gribe hjelmen? Jeg skal naturligvis selv tage Bibelen ned fra hylden, åbne og læse i den. Som Jesus siger: "Bliv i mig, og jeg bliver i jer; for skilt fra mig kan I slet intet gøre" (Joh 15,4f).

Lad os derfor opmuntre hinanden til udholdende at bede for alle de hellige – så vi kan stå imod på den onde dag, overvinde alt og bestå.

Det ene, jeg ved, det er, at nåden rækker, at Kristi blod min synd, min skyld tildækker. Det ene, jeg har at stole på engang, det er Guds nåde, grænseløs stor.

(SOS 521, omkvæd)

Anvendt litteratur:

Flemming Frøkjær-Jensen: *Credo kommentaren Efeserbrevet*, Credo Forlag, 1993

Marius Jørgensen: *Kristi Hemmelighed – Efeserbrevet del 2*, Dansk Bibel-Institut, 1978

Bibeloversættelser på: www.biblegateway.com; New International Version, Dansk 1933, Norsk 1930 & 1978, Svensk 1917 & 2014.

1 Ordet er lånt fra den norske bibeloversættelse 1978 af Hebr 9,11, om de goder, Kristus har vundet til os i og med frelsen. www.bible.com/no/bible/30/heb.9.11. n78bm

FOR TROEN

Jesus kommer igen i løbet af 25 år

AF MADS DAHL MØLGAARD MADSEN

Kun ganske få kristne regner med, at Jesus kommer igen i 2016. Hvordan kan forventningen om Jesu genkomst fastholdes?

Til mine forældres sølvbryllup for nylig talte jeg med en af deres bedste venner. Jeg spurgte ham, hvor gammel han ville være, når mor og far skulle have guldbrillup. Til det var hans svar: "Det når de ikke at få – Jesus kommer igen inden!"

I december havde jeg til et par julefrokoster med familie og venner en quiz med, hvor vi skulle prøve at forudse begivenheder i 2016. I quizzen var det sidste spørgsmål: "Kommer Jesus igen i 2016?" Alle deltagerne i quizzen var kristne, men alligevel faldt det sådan ud, at 38 svarede "nej", mens bare tre svarede "ja".

"Våg derfor, for I kender hverken dagen eller tiden" (Matt 25,13).

"Han, der vidner om dette, siger: 'Ja, jeg kommer snart.' Amen, kom, Herre Jesus!" (Åb 22,20).

Bibelen giver to vigtige navigationskoordinater til os angående spørgsmålet om, hvornår Jesus kommer igen: 1) Vi kan ikke vide det, og 2) han kommer snart!

Vi må være forberedte på, at han kommer snart, hvilket jeg desværre jævnligt glemmer – jeg var én af de 38, som svarede "nej" til mit eget quizspørgsmål, og jeg blev forbavset over mine forældres vens svar om Jesu tilbagekomst inden for de næste 25 år.

Vi mister forventningen om og glæden over Jesu snarlige genkomst, når vores liv savner evighedsperspektiv. Genkomstforventningen kan sløves af mange faktorer omkring os – tvivl, travlhed, underholdning mm. Men hvorfor mister jeg og andre kristne fra tid til anden bevidstheden om, at Jesus snart kommer igen?

Der er ganske givet adskillige svar på det spørgsmål, men lad mig dele nogle tanker om, hvordan jeg tror, genkomstforventningen kan fastholdes.

Længsel efter at elske

Det gik for nylig op for mig: Vi kan ikke elske nogen, som er døde! Døden sætter en stopper

for kærligheden. Kærligheden eksisterer nemlig ikke bare som følelser og tanker inden i os selv. Nej, den kærlighed, vi mennesker kan præstere, eksisterer kun, når den har et objekt og udleveres i handling.

Måske kender du til de fem kærlighedssprog: tid, tjenester, berøring, gaver og anerkendende ord. Alle disse måder at udvise kærlighed på kræver, at der er nogen, man kan være sammen med, tjene, røre ved, give en gave eller komplimentere.

Når nogen, vi elsker, dør fra os, så består smerten i, at vi er blevet frataget muligheden for at elske vedkommende, og vi savner det! Vi sidder tilbage med minder om, da vi f.eks. kunne elske mormor ved at plante stedmoderblomster i hendes bed, ae hendes bløde, rynkede kind og sige ”jeg elsker dig” til hende. Når mormor er død, kan hun ikke længere være genstand for min kærlighed, og så har jeg kun savnet tilbage efter den kærlighed, vi delte, da hun var hos mig, og jeg har længslen efter igen at få lov at elske hende.

I en verden, hvor der eksisterer tro, håb, kærlighed og død, skabes der evighedslængsel: Vi elsker folk omkring os, og på et tidspunkt dør de. Det at miste nogen, man elsker, skaber længsel (håb) efter at få den person tilbage.

Som kristne får vores længsel ikke lov blot at være hul og ubegrundet, for vi har en tro, en fast overbevisning om, at vi igen får lov til at være sammen med dem, vi elsker, såfremt de har haft Jesus som deres frelser. Jo mere man elsker i sit liv, des mere ondt vil det gøre de gange, man må miste sine elskede. Jo mere man mister, des større vil længslen efter en tilværelse uden død og en evighed med sine kære blive.

Længsel efter fællesskab med Gud

Men det er ikke alene savnet efter mennesker, der skaber denne længsel. Som kristne har vi også en længsel og et savn efter at være sammen med vores Far. Vi er skabt til et intimt for-

Jo mere man mister, des større vil længslen efter en tilværelse uden død og en evighed med sine kære blive

hold med vores skaber, og vi kan godt mærke i os selv, at det ikke er rigtigt, når vi ikke er sammen med ham.

Han har givet os nådemidlerne – Ordet, dåben og nadveren – ved hvilke vi kan have fællesskab med ham og lære ham bedre at kende, og han er altid nær hos os med sin Helligånd. Men vi ved samtidig også godt, hvor ufuldstændig og midlertidig denne kontakt med Gud er, og vi længes efter, at vi på den nye jord kan omfavne Jesus fysisk og høre ham sige med sin egen varme stemme: ”Jeg elsker dig!”

Kom, Herre Jesus!

Jeg har været velsignet med et liv, hvor jeg ikke har mistet folk tæt på mig endnu, og det, tænker jeg, kan være grunden til, at mine fire bedsteforældre har mere evighedsperspektiv end jeg – de har mistet mange.

En anden grund til deres større bevidsthed om evigheden og deres håb på Jesu snarlige genkomst er, at de kender Jesus bedre, end jeg gør. De har levet med ham meget længere tid, og jeg tror, at jo bedre vi lærer Gud at kende ved at lytte til ham og tage imod visdom og kærlighed fra ham, des større vil han lade længslen efter at komme hjem til ham blive.

Når vi i det daglige ”arbejder på hinandens frelse”, lad os da minde hinanden om, hvad vi har i vente, og lad os være klar til at følges med Jesus til hans rige, når han pludselig kommer – ligesom jøderne i Egypten under den første påske var parate og iført rejsetøj og -sko, mens de ventede på, at Gud skulle udfri dem af slaveriet.

”Amen, kom, Herre Jesus! Herren Jesu nåde være med jer alle!” (Åb 22,20b-21) ■

**Mads Dahl Mølgaard
Madsen, f. 1992**

Lingvistikstuderende
messiahtool@gmail.com

Jamen, Gud har da givet os en fri vilje ...!

AF ERIK KLOSTER

Protesterne står i kø, når vi hører, at vores vilje er trælbundet. Og det gør misforståelserne også. Ikke desto mindre ligger der et befriende evangelium gemt bag det upopulære dogme.

Erik Kloster, f. 1969

Cand.theol.

Kollegieleder på Det Kristne
Gymnasium

kloster@kristne-gym.dk

Det gav altid et lille gib i mig, når en af mine elever sagde: "Jamen, Gud har da givet os en fri vilje ...!" Det gjorde det i hvert fald de første par gange. Dels fordi det ikke stemmer overens med Bibelen, dels fordi læren om den trælbundne vilje er bøvlet at forklare og vanskelig at forstå.

Og hvorfor er det med menneskets trælbundne vilje så vigtigt?

Fordi vi ønsker at tale bibelsk om syndens indflydelse på mennesket og om, hvordan et menneske går ind i Guds rige. Læren om den trælbundne vilje er afgørende for at forstå nådens radikalitet:

Når et menneske bliver frelst, skyldes det ikke vores vilje, gerninger, beslutning, evne, dna, opdragelse, bønner, søgen, religiøsitet eller fromhed, men alene Guds suveræne nåde i Jesus Kristus (Ef 2,8-10. Rom 11,6).

Lige præcis her finder vi årsagen til en af de

stærke reaktioner imod læren om den trælbundne vilje: at den er ydmygende, for så har jeg virkelig intet at rose mig af.

Evangeliet om retfærdiggørelse af tro på Jesus Kristus skal værnes imod enhver opfattelse, som vil give ære til mennesket. "Det frie evangelium hører sammen med de bundne viljer."¹

I det følgende skal vi se på fem temaer, der vedrører læren om den trælbundne vilje.

A: Ja, vi er skabt med en fri vilje

B: Ja, vi har stadigvæk en delvis fri vilje

C: Nej, viljen er bundet og vi har en drift i retning af det onde

D: Jamen, hvis viljen er bundet, hvem kan så blive frelst?

E: Hvad er lovens opgave?

Ja, vi er skabt med en fri vilje

Jeg hører ofte vendingen, at "Gud har skabt os med en fri vilje", og det er sandt. Gud *skab-*

te Adam med en fri vilje, men han *mistede* den på hele slægtens vegne ved syndefaldet. Ifølge kirkefaderen Augustin var Adam før faldet i en fuldstændig fri position, hvor han kunne vælge at synde og vælge ikke at synde, men i forbindelse med syndefaldet mistede han friheden, og fra den dag kunne han ikke lade være med at synde. Satan benyttede en pusher-strategi over for Adam: Første fix er gratis, og så hænger han på den.

Så ja, vi er oprindeligt skabt med fri vilje, men siden syndefaldet er det synden, der har sat dagsordenen for hele slægten, og retfærdigheden og friheden er gået tabt (Rom 3,9-20; 5,12-21). Hvis man ikke tager syndefaldet og dets konsekvenser med i betragtning, er man for optimistisk på menneskets vegne.

Ja, vi har stadigvæk en delvis fri vilje

Lige siden syndefaldet har menneskets frie vilje været en utopisk drøm – og dog, på nogle områder af livet har vi langt på vej mulighed for at vælge frit. I 1538 udgav Luther et lille skrift kaldet *Vejledning for menigheden*², hvor han kort forklarer om dette emne:

”Mennesket har af egen kraft en fri vilje til at gøre eller undlade ydre gerninger, drevet af lov og straf. Derfor kan mennesket også præstere ydre fromhed og gøre godt af egne kræfter, som Gud har givet og opholder. Paulus kalder det kødets retfærdighed. Det vil sige, det, som kødet eller mennesket, gør af egen kraft. Formår mennesket således af egne kræfter at præstere en retfærdighed, så har det altså et valg og en frihed til at flygte fra det onde og vælge det gode.”

Luther understreger her, at når det handler om de ”ydre gerninger”, ”kødets retfærdighed”, så *har* vi til en vis grad en fri vilje!³

Nogle protester imod læren om den trælbundet vilje har et reelt anliggende – nemlig at det slet ikke stemmer overens med vores erfaring: at vi netop *har* frihed til at vælge under ansvar. Vores liv er ikke styret og planlagt i alle detaljer, men vi vælger selv, om vi fx vil ”flygte fra det onde og vælge det gode”. Vi kan vælge at opføre

FOTO: ISTOCKPHOTO

os ordentligt.

Denne oplevelse af frihed vil medføre, at man bliver tilfreds med sig selv, når det af egne kræfter lykkes at gøre op med synden. Man bliver tilfreds, fordi man er overbevist om, at modsætningen til et liv i synd er et fromt, moralsk og ordentligt liv.

Men ifølge NT er modsætningen til et liv i synd et liv i tro på Kristus. Hvis forkyndelsen er mere optaget af at vejlede folk til ikke at synde end af at lære dem at tro på Jesus Kristus, så ender det i selvretfærdighed.

Det maksimale afkast af den ydre frihed, vores gode og frie valg, er ”kødets retfærdighed”!

Gud skabte Adam med en fri vilje, men han mistede den på hele slægtens vegne ved syndefaldet.

Den ydre frihed kan gøre et menneske til en god samfundsborger, men den kan ikke gøre ham til borger i Guds rige.

Nej, viljen er bundet, og vi har en drift i retning af det onde

Vi kan altså vælge frit på nogle områder, men på det åndelige område er vi ikke frie. Når det handler om hjertets tilstand og forholdet til Gud, har vi en konstant drift i retning væk fra ham. Det syndige hjertes vilje og ønske er fjendskab med Gud.⁴

Luther fortsætter i *Vejledning til menigheden* om vores manglende frihed på det åndelige område: "Det andet er, at mennesket af egen kraft ikke kan rense hjertet og udvirke de guddommelige gaver som sand anger over synden, virkelig og ikke opdigtet gudsfrygt, ret tro, hjertelig kærlighed, disciplin, sand tålmodighed, inderlig bøn, osv.

Paulus skriver i Romerbrevet 8, at det naturlige menneske ikke kan gøre noget guddommeligt og ikke begriber Guds vrede. Derfor frygter det ham heller ikke ret, ser ikke Guds godhed, og derfor har det heller ingen tro og tillid til ham. Derfor skal vi altid bede om, at Gud vil virke sine gaver i os. Det er det, den kristne fromhed består i."⁵

På det åndelige område er vi bundet af synden og kan ikke vælge frit. Det medfører, at vi af na-

tur altid vil komme til at vælge det, der fører os væk fra Gud. Uanset hvor inderligt vi anstrenger os, uanset hvor meget vi beslutter os for, at "nu skal det være alvor", så fører det os ikke tættere på Gud, og det fører ikke til et sandt åndeligt liv i vores hjerter. Der er ingen evolution fra kød til ånd!

Jamen, hvis viljen er bundet, hvem kan så blive frelst?

Vores selvfærdige fornuft vil indvende: "Jamen, det må da gøre en forskel, hvordan jeg er, og hvad jeg gør! Det må da være den, der beder og kæmper, der går ind i Guds Rige? Gud kan vel ikke finde på at frelse nogen, der ikke for alvor har søgt ham?"

Jo, for ellers var der ingen, der blev frelst! Det kommer virkelig ikke an på os, men alene på Guds nåde. Hvis et menneske bliver frelst, skyldes det ene og alene Guds nådefulde indgriben. Han er i stand til genføde os ved vand og Ånd, skabe tro i stendøde hjerter og gøre os levende med Kristus.⁶

Denne erkendelse er klart formuleret i Luthers lille Katekismus: "Jeg tror, at jeg ikke ved egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham, men Helligånden har kaldet mig til det ved evangeliet, oplyst mig med sine gaver, helliget og bevaret mig i den sande tro ..."

Her er en god forklaring på, hvorfor mange oplever, at troen er en kamp: "Jeg tror, at jeg ikke ... kan tro". Det ligger slet ikke til os. Vi er ikke gjort af det stof, der skal til for at skabe troen. Der skal total nyskabelse til. Man går ikke ind i Guds Rige ved at blive myndig og voksen, men ved at blive født på ny som et lille barn.

Det befriende er, at hvad vi i vores afmagt og åndelige fattigdom ikke formår, det formår Gud. Han kan udvirke "sand anger over synden, virkelig og ikke opdigtet gudsfrygt, ret tro, hjertelig kærlighed ...".

Han kan ved sin Ånd og evangeliet skabe tro

Hvis forkyndelsen er mere optaget af at vejlede folk til ikke at synde end af at lære dem at tro på Jesus Kristus, så ender det i selvfærdighed

Loven skal fremprovokere syndens begær, så vi synder mere, ikke mindre!

og tillid i vore stendøde hjerter, så vi griber om Jesus Kristus og bliver rige i ham og hans retfærdighed. Denne nyskabte vilje stoler på Guds løfte om frelse for syndere og siger i sin afmagt: Din vilje ske!

Hvad er lovens opgave?

Fornuften (og alle religioner) mener, at loven skal til for at minimere synden og gøre os mere retfærdige og fromme. Og så længe mennesket stadig har tillid til sine egne bestræbelser, vil det bruge loven til vejledning – og det virker! Som vi så tidligere, er det ifølge Luther muligt at ”præstere ydre fromhed og gøre godt af egne kræfter,” men det fører ikke til tro i hjertet. Det fører kun til selvretfærdighed.

Man kan indrette hele sit liv efter Guds lov og være overbevist om, at man er et Guds barn – og dog være fortabt. Det var Nikodemus’ problem: Han var lærer i Israel, levede det fromme liv efter loven, havde de rigtige værdier og den rette etik – men han anede ikke, hvordan et menneske går ind i Guds Rige (Joh 3,9f).

Tilliden til Gud får først plads, når vi har mistet tilliden til os selv og vores egen retfærdighed, og derfor har Gud givet os loven. Der er noget i os, der skal dø, for at vi kan blive levende med Kristus.

Loven skal afsløre os som syndere – men ikke nok med det: Loven skal få synden til at blusse op og blive stærk, så vi mister alt håb og al tillid til os selv. Paulus skriver om lovens hensigt i Romerbrevet 5,20: ”Men loven kom til, for at faldet skulle blive større.” Altså større; ikke mindre!

Her står fornuften af, for det logiske ville være, at vi skal bruge loven for at gøre synden mindre, men Gud vil bruge loven til at gøre synden større. Guds gode lov skal give liv og kraft til synden (1 Kor 15,56), så den tager magten fra os. Loven skal fremprovokere syndens begær, så vi synder mere, ikke mindre!

Augustin har en beskrivelse af denne oplevel-

se: ”Men hvor Helligånden ikke hjælper til ..., dér øger Loven gennem sit forbud det onde begær ... Uden at jeg kan forklare det, blive genstanden for vort begær i endnu voldsommere grad tillokkende ved at blive forbudt. Det er syndens bedrag ved budet og derigennem til døden.”⁷

I mødet med Guds godhed fremprovokeres menneskets ondskab,⁸ og derved afsløres viljens sande tilstand.

Det er fortvivlende at køre helt fast i sit åndelige liv og miste ethvert håb – indtil det går op for os, hvad evangeliet handler om: at Jesus virkelig er de *fortabtes* frelser!

Han kan frelse den, som ikke selv har vilje eller evne til det, og han har med sit liv, sin død og opstandelse gjort alt, hvad der skal til, for at vi kan blive Guds børn – af nåde.

Til alle dem, der har indset, at det maksimale afkast af den ydre frihed blot er selvretfærdighed, skal det proklameres, at Guds egen retfærdighed skænkes af nåde til den, der tror. Til dem, der er gået åndeligt konkurs, skal det siges, at al gæld er betalt én gang for alle.

Dette budskab har den kraft og evne, at det ved Helligånden kan tænde troen i et syndigt menneskes hjerte. Evangeliet flytter vores opmærksomhed, så vi slipper for at være selvoptagede og *navlebeskuende*, og i stedet bliver Kristus-optagede og *naglebeskuende*. ■

- 1 Olav Valen-Sendstad: *Drømmen om den frie vilje*, Credo, 1982, s. 7
- 2 www.lutherdansk.dk/Web-Visitsbogen/Personal%20Web%20Page.htm
- 3 Ligeså i *Drømmen om den frie vilje*, s. 114f. Det svarer også til Augustana art. 18: ”Den menneskelige vilje har en vis frihed til at præstere en borgerlig retfærdighed og vælge i ting, som er underkastet fornuften ...”
- 4 Rom 8,7 og Gal 5,17. Det udtrykkes også i Augustana art. 2, at alle mennesker er født ”uden frygt for Gud og uden tillid til Gud og med ondt begær.”
- 5 www.lutherdansk.dk/Web-Visitsbogen/Personal%20Web%20Page.htm
- 6 Den trælbundne vilje og Guds suveræne forudbestemmelse er der ikke plads til at behandle her, men jeg vil anbefale *Ny-kalvinisme – en orientering* af Arne Helge Teigen, Norge, 2014 (kan købes i Bethesdas Boghandel, www.bethesdas.dk). Her får man en glimrende oversigt over forskellene mellem ny-calvinisternes og den lutherske lære
- 7 Augustin: *Om Ånden og Bogstaven*, Credo, 2008, s. 19. Det svarer til Paulus’ erfaring ifølge Rom 7,7 ff
- 8 Arne Helge Teigen: *Ny-kalvinisme – en orientering*, Norge, 2014, s. 48

MÆRKER DU GUD?

AF PETER TECHOW

Vi længes efter at mærke Gud, men har måske en fejlagtig opfattelse af, hvordan Helligåndens gerning opleves og erfares.

Det er naturligt for et kristent menneske at have en længsel efter at mærke Gud. At opleve Guds nærvær. At erfare Helligånden. Men hvad vil det egentlig sige? Hvordan mærker en kristen Guds gerning i sit liv?

Nogle kristne kan blive anfægtede, fordi de ikke synes, de kan mærke Helligånden i deres liv. Det kan der være flere årsager til, og man skal være varsom med at stille én fælles "diagnose".

Det *kan* være, fordi man lever i uopgjort synd, man ikke vil bekende for Gud og bryde med. Det *kan* også være, fordi man er fanget i en lovtrældom, der hindrer én i at finde glæde, fred og hvile i Guds nåde. Men det kan også være, fordi man har en fejlagtig opfattelse af, hvordan Helligåndens gerning opleves og erfares.

Der kan siges andet og mere om åndserfaringer i den kristne, end jeg har mulighed for i denne artikel. Men jeg vil sige noget om det vigtigste – noget som af og til overses.

Primær åndserfaring

Den primære åndserfaring i det kristne liv er erfaringen af synd og nåde. Det er ikke en engangsbegivenhed, men en vedvarende erfaring for den kristne.

Og det er netop en erfaring af Helligåndens gerning. Det er en erfaring af at være en synder, som Gud af nåde erklærer retfærdig over for ham ved tro på Jesus. Med andre ord: Det er en erfaring af at være en synder (i mig selv) og retfærdig (i Kristus) *samtidig*.

Mange forbinder først og fremmest Helligånden med erfaringer af Guds kraft, ekstraordinære oplevelser og stærke følelser. Sådan *kan* Helligånden *også* opleves.

Men Helligåndens mest centrale funktion i det kristne liv handler om noget andet. Den handler om at vise os vores synd og om at vise os Jesus som vores frelser. Igen og igen. Kender du til denne erfaring i dit liv, så kender du til

en erfaring af Helligånden i dit liv. Så mærker du Gud.

I Første Korintherbrev 2,4 skriver apostlen Paulus: "Vi har ikke fået verdens ånd, men Ånden fra Gud, *for at vi skal vide, hvad Gud i sin nåde har givet os.*" Dette er det vigtigste formål med, at vi har fået Helligånden: at vi – ved Helligåndens gerning – skal vide, hvad Gud i sin nåde har givet os.

I sammenhængen er det forbundet med, at "ordet om korset" åbenbares for os. At Gud i sin nåde har givet os Jesus Kristus, den korsfæstede, som frelser; ham, som er blevet "både retfærdighed og helligelse og forløsning" for os (1 Kor 1,30).

Hvordan denne Ådens gerning opleves på det følelsesmæssige plan, kan variere meget både individuelt og fra tid til tid. Det afgørende er ikke, hvor stærkt vi føler det. Men at Helligånden giver os en erkendelse af vores egen syndighed, så vi ser vores behov for Jesus som vores frelser, og at vi midt i det får lov at se, at Jesus virkelig er alt, hvad vi behøver til frelse.

Helligåndens gerning er, at vi giver Gud ret, både når han viser os, at vi er syndere i os selv, og når han viser os, at vi er retfærdige i Kristus.

Åndserfaring er kamperfaring

Den anden åndserfaring, jeg vil nævne, er kamperfaringen. For når Helligånden flytter ind i os, begynder der en livslang kamp i os. En kamp mellem "kødet" (vores egen syndige natur) og Ånden, som bor i os. Kender du til denne kamp i dit liv, så kender du til en erfaring af Helligånden i dit liv. Så mærker du Gud.

Denne åndserfaring og kamperfaring omtaler Paulus bl.a. i Galaterbrevet 5,17: "For kødets lyst står Ånden imod, og Ånden står kødet imod. De to ligger i strid med hinanden, så I ikke kan gøre, hvad I vil."

På grund af denne indre strid mellem kødet og Ånden er det meget rammende, når det er blevet sagt, at en kristen er en "omvandrende borgerkrig."

At man oplever det kristne liv som en hård kamp imod synden, og at man virkelig må kæmpe en kamp imod sit eget kød, er altså ikke ud-

tryk for manglende åndserfaring eller ensbetydende med, at man så helt mangler Helligånden i sit liv. Tværtimod.

Det betyder det modsatte. Det er udtryk for Helligåndens tilstedeværelse. At han bor i en. Så sandt man da tager kampen op og ikke slutter fred med synden, men virkelig kæmper kampen. Ikke i egen kraft, men i Ådens kraft, som Paulus også taler så klart om i sammenhængen.

At dette er en nødvendig kamp i den kristnes liv, understreger Paulus også i Romerbrevet 8,13 hvor han skriver: "Hvis I lever i lydighed mod kødet, skal I dø, men hvis I *ved Ådens hjælp* dræber legemets gerninger, skal I leve".

Den formulering viser, at det ved Ådens hjælp faktisk er muligt at vinde nogle slag i kampen mod kødet.

I kampens hede lider en kristen dog ofte nederlag imod synden, så vi ligesom Paulus må sige: "Det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg" (Rom 7,19). Det kan være en smertefuld (ånds) erfaring.

Men kampen kæmpes under nådens fortegn: "Så er der da nu ingen fordømmelse for dem, som er i Kristus Jesus" (Rom 8,1). Derfor kan vi også, når vi lider nederlag, sige: "Men Gud ske tak, som giver os sejren ved vor Herre Jesus Kristus" (1 Kor 15,57).

Ådens fylde

For det tredje vil jeg gerne understrege, at lige så sandt det er, at enhver, som er døbt og lever i troen på Jesus, har modtaget Helligånden som en gave, lige så sandt er det, at vi vedvarende må lade os fylde af Ånden.

Til de troende i Efesos skriver Paulus: "Lad jer fylde af Ånden" (Ef 5,18). Ikke fordi de ikke allerede havde modtaget Helligånden (jf. 1,13), men netop derfor. Når vi har modtaget Ånden ved dåb og tro, er det begyndelsen på et fortsat liv med Kristus, et liv i fortsat modtagelse af Ådens fylde. Vi har brug for til stadighed at lade os fylde af Helligånden som kristne.

Det kræver ingen særlige åndelige specialøvelser og er ikke nødvendigvis forbundet med nogen mærkbar åndelig oplevelse (selvom det kan

At man oplever det kristne liv som en hård kamp imod synden, er udtryk for Helligåndens tilstedeværelse

Peter Techow, f. 1973

Frimenighedspræst i Bornholmerkirken
peter@bornholmerkirken.dk

En væsentlig side ved Helligåndens gerning er, at den bekræfter os i vores barneforhold hos Gud.

Vi kan nogle gange få lov at opleve, at Helligånden så at sige giver os et kært tegn fra Gud.

være det). Midlerne til at lade sig fylde af Ånden er ganske enkelt nådemidlerne og bøn. Når vi bruger disse midler, er vi nærkontakt med Helligånden.

I samme grad som vi lader os fylde af Guds ord, tager det til os i tro og lader det få indflydelse på vores liv, lader vi os fylde af Ånden. For Guds ånd taler til os gennem Guds ord. Og i bønner har vi et virkeligt fællesskab med Gud gennem Helligånden – også når vi ikke altid mærker det.

Måske har vi i vores lutherske tradition ikke altid være så gode til at understrege nødvendigheden af til stadighed at lade sig fylde af Ånden? Forkynder vi: "Lad jer fylde af Ånden"? Beder vi: "Gud, fyld os mere med din Ånd"?

Vi synger det faktisk med Lina Sandell (SOS 456, v. 3):

*Jeg behøver dig, o Jesus! Led mig efter dit behag!
Giv du mig af Åndens fylde mer og mer for hver
en dag.*

Lad din Ånd ved lov og nåde altid bedre lære mig,

hvad jeg selv er af naturen, og hvad jeg nu er i dig!

Det er åndsfylde og åndserfaring i skøn forening! – Og med solid bibelsk substans!

Barnekårets ånd

Lad mig til sidst nævne, at Helligånden er barnekårets Ånd (jf. Rom 8,14-16 og Gal 4,4-7).

I troen på Jesus er vi Guds elskede børn, og Gud er vores far. En væsentlig side ved Helligåndens gerning – og dermed ved åndserfaringen i det kristne liv – er, at Helligånden bekræfter os i vores barneforhold hos Gud. I vores status og identitet som hans børn.

Og Ånden giver os sommetider en ny erfaring af Gud, vor fars, kærlighed og fornyer os på denne måde i troens vished om, at vi er hans elskede børn.

Martyn Lloyd-Jones illustrerede denne sandhed på følgende måde: Forestil dig, at du ser en far, der går med sin søn i hånden langs stranden. De går og taler sammen. Pludselig standser manden op og løfter drengen op i sine arme, omfavner ham og knuger ham ind til sig og siger: "Jeg elsker dig, min dreng!" Derefter sætter han barnet ned igen, og så går de videre hånd i hånd.

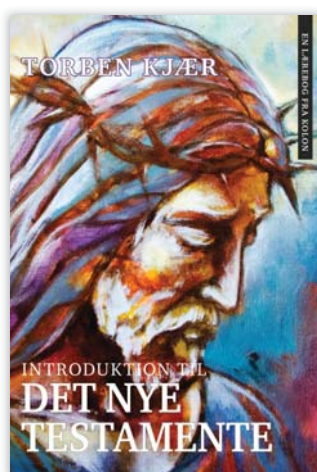
Som Lloyd-Jones forklarer, var drengen ikke i højere grad mandens søn *efter* omfavnelsen. Men drengen havde fået en ny erfaring af sin fars kærlighed, en ny forsikring om sin fars kærlighed.

På samme måde kan vi nogle gange få lov at opleve, at Helligånden så at sige giver os et kært tegn fra Gud. En ny erfaring af den kærlighed, Gud elsker os med. Det kan være gennem et bibelvers eller noget, vi hører i en prædiken eller i et vidnesbyrd. Måske i forbindelse med nadveren. Eller gennem en sang, en bønsooplevelse, eller på andre måder.

Sådanne åndserfaringer må vi takke for og glæde os over, når vi får lov til at opleve dem! Og når vi ikke oplever dem, så ændrer det ikke det mindste ved, at vi er Guds børn ved troen på Jesus. For det står i Guds ord: "Se, hvor stor kærlighed Faderen har vist os, at vi kaldes Guds børn, og vi er det!" (1 Joh 3,1)

Introduktion til Det Nye Testamente

BOGANMELDELSE AF MADSE HANSEN

Introduktion til Det Nye Testamente

Torben Kjær
Forlaget Kolon, 2015
272 sider, kr. 249,95

Med bogen *Introduktion til Det Nye Testamente* får man en rigtig god hjælp til at læse Det Nye Testamente (NT).

Bogen har først en kort, men fin indføring i NT's tilblivelseshistorie. Bogens hoveddel består af en grundig introduktion til alle skrifterne i NT. Her behandles spørgsmål som: Hvem er forfatteren, hvor og hvornår er skriftet skrevet, og hvilken genre er det m.m.? Alt dette gennemgås kortfattet, men også præcist. Dette udlægges ud fra Skriftens selvvidnesbyrd om, at den er Guds ord og derfor sand og troværdig.

Torben Kjær behandler også argumenter, som ikke kommer fra dette bibelsyn, på en sober måde og tilbageviser dem, hvor det er nødvendigt. Dermed får han vist, at vi kan have tillid til NT som Guds sande og troværdige ord.

En af bogens store styrker er, at den gennemgår forskellige hovedtemaer i de forskellige skrifter for på den måde at give et indblik i skrifternes vigtigste temaer. Dermed bliver det tydeligt, hvad der er på færde i de enkelte skrifter, uden at man får et resume af

skriftet.

Til sidst er der et afsnit om NT's kanon med en god indføring i, hvilke kriterier m.m. der lå til grund for kanondannelsen.

Let at gå til

Torben Kjær's sprogbrug er rimelig enkel, så man behøver ikke at være teolog for at læse den, selvom der nok er afsnit, som ikke alle vil få lige meget ud af, men det skal ikke skræmme nogen væk. Stilen er meget systematisk og pædagogisk – og derfor let at gå til.

Men hvad kan bogen så bruges til?

Den er god at læse i sin helhed, hvis man gerne vil have en forholdsvis kort gennemgang af hele NT med hovedpunkter og sammenhæng.

Så kan den også tages frem, når man skal i gang med at læse et nyt skrift i NT for at få styr på de grundlæggende ting i og om skriftet, så man ved, hvad man skal til at læse.

Endelig kan den bruges som opslagsværk, hvis man læser i sin bibel og kommer til at undre sig over noget, som fx hvorfor Jesus kalder sig for Menneskesønnen, eller hvis

man undrer sig over, hvorfor det virker, som om Jesus taler anderledes i Johannesevangeliet end i de andre evangelier. Det er ikke lange forklaringer, man får, men korte svar på bibelsk grund.

Bogen anbefales varmt til alle, som ønsker at lære mere om NT. Den vil være lærerig for både fagteologer og almindelige bibellæsere. ■

*Stilen er meget
systematisk og
pædagogisk – og
derfor let at gå til*

Noget på hjerte

BOGANMELDELSE AF CARSTEN SKOVGAARD-HOLM

Noget på hjerte

Prædikener over anden tekstrække

Niels Nymann Eriksen, Peter Østergaard Jacobsen, Frederik Berggren Smidt og Jørgen Sejergaard

LogosMedia, 2015

258 sider, kr. 249,95

En prædikensamling er ikke en sofahygge-bog, som man drøner igennem på ét stræk. Det bliver man tør i halsen af. Men læser man denne bog bid for bid, er der meget godt at hente.

Indholdet består af 61 prædikener til hele kirkeåret efter anden tekstrække. Det er korte, men indholdsmættede prædikener, skrevet af fire forskellige folkekirkepræster. De er naturligvis forskellige som prædikanter. Det giver variation gennem bogen, men også et vist uensartet præg.

Prædikanterne har stor tillid til de bibelske tekster. Samtidig tager de ofte udgangspunkt i noget tidsaktuelt eller mikser det med aktuelle emner undervejs. Det gør forkyndelsen nærværende. Iveren efter at prædike teksten får dog nogle gange den sideeffekt, at prædikenen forbliver for meget i tekstens univers. Anvendelsen af teksten kunne indimellem være mere udfoldet.

Forkyndelsen bliver på nogle stræk lidt for indirekte. Jeg kan ikke frigøre mig fra den mistanke, at det skyldes prædikesituationen i folkekirken, hvor der helst ikke skal være

Generelt er prædikenerne gennemsyret af en god og befriende evangelisk tone

for mange, der bliver stødt på manchetterne.

God og befriende evangelisk

Generelt er prædikenerne gennemsyret af en god og befriende evangelisk tone.

Jeg savner dog visse steder en skarpere proklamation af frelsen i Jesus Kristus og den personlige tiltale. Eksempelvis i prædikenen til Langfredag.

Jeg går ud fra, at prædikenerne oprindeligt er blevet holdt ved gudstjenester i folkekirken. På den baggrund kan det være lidt overraskende, at en del af dem kræver forholdsvis stor bibelsk og åndelig indsigt for at følge med. Men har man forudsætningerne, er det givende.

Prædikenerne giver klart indtryk af trænede forkyndere, der mestrer en tekst, og

som kan holde den røde tråd. Der er ikke så mange udflugter væk fra dagens tekst.

Nogle af prædikenerne brænder for alvor igennem. Prædikenen til 3. søndag i fasten er en overraskende og modig prædiken om homoseksualitet. Pinsedag er prædikenen god om Helligånden. Til 2. søndag efter Trinitatis er der en tydelig forkyndelse af omkostningerne ved at være kristen. Prædikenen til sidste søndag i kirkeåret er velgørende og klar omkring åndsfrihed, Djævelen og dommen.

Jeg ser tre oplagte muligheder for at bruge prædikensamlingen: 1) som voksen-andagtsbog i en periode, da prædikenerne er korte, 2) som opvarmning til søndagens gudstjeneste i det relevante kirkeår og 3) som inspiration til prædikenforberedelse. ■

MERE INSPIRATION TIL TEMAET "JA, VI TROR PÅ SKABELSEN"

DIREKTE LINK
TIL ARTIKLERNE

JOSAFAT.NO/92-DEBATT-OM-SKAPINGA-3

Links til norsk debat om skabelse og evolution, 2014

SKABELSE.DK

Artikler og tidsskrift om videnskab, skabelse og etik

LMBU.DK

Her finder du en række korte temaartikler om skabelsen.

Henrik Nymann Eriksen, Mikkel Vigilius, Christian Maymann og Andrea Ipsen skriver med forskellige tilgange til emnet.

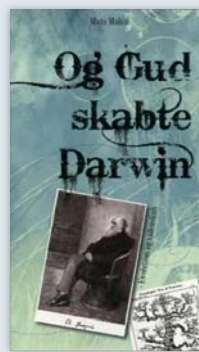
UDVIKLING OG SKABELSE

af Mikkel Vigilius
Luthersk Missions Bibelskoles
Elevforening/Lohse, 2013

GUDS BØDDEL

af John C. Lennox
Origo, 2012

OG GUD SKABTE DARWIN

af Mats Molén
Credo/LogosMedia, 2011

UDGIVER:

Luthersk Mission
 Industrivænget 40
 3400 Hillerød

WWW.BUDSKABET.DK

TEMA:

Ja, vi tror på skabelsen

”Tror du også på den der med Adam og Eva?”

Ja, vi tror på, at Gud har skabt alting: universet, livet, mennesket osv. Det vil vi gerne understrege med dette temanummer. Samtidig vil vi forholde os til nogle af de udfordringer, som naturvidenskaben giver til skabelsestroen.

Flere kristne er åbne for evolutionsteorien, og mange bliver usikre på, hvad man egentlig skal tro. Derfor vil vi gerne bidrage med væsentlige argumenter og refleksioner om emnet.

En artikel præsenterer, hvordan forskellige kristne forholder sig til skabelsestroen i mødet med tanken om evolution.

En anden artikel sætter lup på de første par sider i Bibelen og overvejer, hvilke tolkningsmuligheder der er og ikke er, hvis man vil være tro mod Guds ord. Hvad kan vi egentlig (ikke) udlede af selve skabelsesberetningen?

To artikler forholder sig mere overordnet til, om skabelsestro og evolutionsteori kan kombineres. Det gør de ud fra en hhv. naturvidenskabelig og teologisk vinkel.

Hvad er egentlig på spil i diskussionen om skabelse og evolution?

*Når et menneske bliver frelst,
 skyldes det ikke vores vilje,
 gerninger, beslutning, evne, dna,
 opdragelse, bønner, søgen,
 religiøsitet eller fromhed*

ERIK KLOSTER SIDE 31

FOTO: ARTIS RAMS

I december havde jeg til et par julefrokoster med familie og venner en quiz med, hvor vi skulle prøve at forudsige begivenheder i 2016. I quizzzen var det sidste spørgsmål: ”Kommer Jesus igen i 2016?” Alle deltagerne i quizzzen var kristne, men alligevel faldt det sådan ud, at 38 svarede ”nej”, mens bare tre svarede ”ja”.

MADS DAHL MØLGAARD MADSEN SIDE 28